

октобар-децембар 2020.

ЖИЧКЕ БЛАГОВЕСНИК

Часопис Епархије жичке

ЖИЧКИ БЛАГОВЕСНИК

Часопис Епархије жичке
октобар-децембар 2020.

Издази са благословом
Његовог Преосвештенства
Епископа жичког г. др Јустина

Насловна сѝрана:
Исцељење ослабљенога
Последња сѝрана:
Христос - Хлеб Живота

СРП - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

271.222(497.11)

ЖИЧКИ благовесник : часопис Епархије
жичке / одговорни уредник Александар Р. Јев-
тић. - 1997, бр. 1 - . - Краљево : Епархија жи-
чка, 1997 - (Краљево : МАК-ДИ). - 24 cm

Наставља традицију Жичког благовесника из
1919. године.
ISSN 2466-5320 = Жички благовесник

COBISS.RS-ID 186541319

Сви текстови представљају
ставове аутора

САДРЖАЈ

Беседе:

Ејиској жички Г. др Јусѝин (Сѝефановић),
Беседа у 9. недељу по Духовима.....2

*Ејиској умировљени захумско-херце-
ѝовачки Г. др Аѝанасије (Јевѝић),*
Беседа на празник Светог Николаја
Охридског и Жичког.....4

Пред изазовом Covid-a 19:

Проѝонамесник Александар Р. Јевѝић,
Хоће ли вера у нама преживети
пандемију вируса?.....9

Милош Блаѝојевић,
Страх и стрепња као доминантна
осећања током пандемије.....12

Никола Александар Марић,
Пошаст над пошастима.....15

Богословље, историја Цркве, култура:

Презвиѝер Николај Лудовикос,
Крст самољубља и крст љубави
(Други део).....16

М. Х.
Ослушкивање душе.....19

Ана Јаковљевић, Тијана Палибрк,
Духовност као темељна димензија
живота особа са сметњама у развоју
(Први део).....21

Проѝонамесник Дарко Несѝоровић,
Храмовна слава и прославе овога
света.....23

Проѝојереј Милан Филијовић,
Страдање драгачевских свештеника
за време Великог рата (Други део)...26

Душан Дуњић,
Јубилеј 100 година од оснивања
Православног богословског факултета
Универзитета у Београду.....31

Интервју:
Јереј Немања Мајијевић,
Разговор са г. Иваном Босиљчићем:
Духовна тачка расуђивања.....33

Парохијске приче:
Јереј Младен Миливојевић,
Ој, ој, ој, ој, калуђеру.....36

Лирски благовесник:
Др Драган Хамовић,
Поглед у дубину себе – поезија
Милана Ненадића.....37

Вечни помен:
+ Протојереј-ставрофор Ненад
Величковић (1966–2020).....39

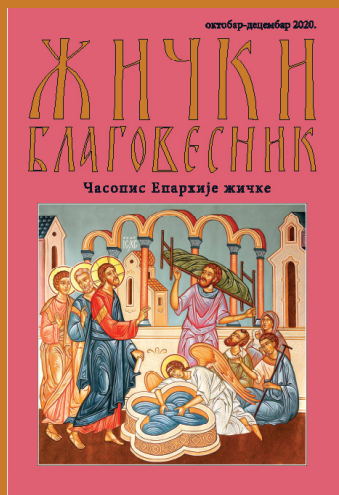
Веронаука:
Вероучицељ Иван Радојичић,
Електро-саобраћајна техничка школа
„Никола Тесла“ Краљево.....40

Вероучицељељи из Г. Милановца,
„Светосавско звонце“ у основним
школама Општине Г. Милановац.....42

Вероучицељ Душица Ломовић,
Моја веронаука – добродошлица ђаку
прваку.....43

Летопис:

Проишођакон Александар М. Грујовић,
Летопис богослужења Епископа
жичког Г. Јустина.....44

Главни и одговорни уредник
протонамесник Александар Р. Јевтић

Уређивачки одбор:
Архимандрит др Тихон (Ракићевић),
протојереј-ставрофор Љубинко Костић,
протојереј-ставрофор Милић Драговић,
протојереј мр Миломир Радић,
протојереј мр Небојша Дабић,
протонамесник Новица Благојевић,
јереј др Слободан Јаковљевић,
др Драган Хамовић

Издавач:
ЕУО Епархије жичке,
Трг Светог Саве 4,
Краљево

e-mail:
z.blagovesnik@gmail.com

Дизајн и припрема:
Јелена Нешковић

Штампа:
МАК-ДИ, Краљево

Тираж:
2000 примерака

БЕСЕДА У 9. НЕДЕЉУ ПО ДУХОВИМА

Манастир Вољавча, 2020.

Уважена мајини Игуманијо са сесџирама,
часно свеиштенство, грађа браћо и
сесџире, грађа децо,

Данас, у девету недељу по Духовима, промислом Божијим смо се сабрали овде да се заједнички поучимо, да у Јеванђељу читамо шта нас сведоке и следбенике Христове чека у овоме свету, да видимо како да препливамо узбуркано море овога живота, шта треба да чинимо да се спасимо. У данашњем Јеванђељу, Господ Бог тражи од својих ученика да имају љубав међу собом. Он, истинити Бог, Месија, пун љубави, али и истине, и правде, и благочешћа, и свакога добра, тражи од нас да се вежбамо у љубави, јер је љубав свеза савршенства. Када говоримо данас о љубави, свако је тумачи на свој начин, те онда проглашава и оно што није љубав – за љубав. Али љубав коју Господ тражи од нас, почива на саможртви, она је милокрвна, она не тражи своје. Баш као што Господ Бог из превелике љубави долази међу нас људе, прима човечанску природу осим греха, и рађа се од Пресвете Богородице, постаје Божић, мали Бог, истинити Бог и истинити човек. Он је поживео са нама тридесет и три године и показао нам шта је човек и какав треба да буде.

Данас у Светоме Писму имамо описан још један догађај – када је Господ Бог по узбурканом Тиверијадском мору дошао до својих ученика ходећи по води. Видевши то ученици се упла-

шише, јер су мислили да је утвара. А Он каже: *Не бојте се!* Као што и нама данас каже: *Не бојте се!* Нико овде на свету не може другоме да каже да се не боји, јер се сви ми бојимо. Бојимо се за свој живот, биолошки, али бојимо се и бринемо и за свој вечни живот, за Царство небеско. Тај који даје Царство небеско говори ученицима својим: *Не бојте се!* А Петар као најодважнији рече Господу: *Ако си Ти заиста, кажи ми да дођем њо води до Тебе.* Господ му рече: *Ходи!* И он направи прве кораке гледајући у самога Господа и пође ка Њему. Али пошто је небо било тмурно и ветар јак, а море и све око њега – црно, он је почео да тонне. Господ му рече: *Зашто си њосумњао маловерни?* То исто говори Господ и нама. Јер и ми када смо одушевљени, када смо добро расположени, када нам све иде, онда верујемо у Господа Бога и спремни смо и да чинимо оно што Он тражи од нас. Чим нас заплусну таласи и ветрови и чим почне да се узбуркава море овога живота, ми посумњамо и уплашимо се.

Ево и сада је време када се многи у свету плаше од невидљивог вируса од кога нисмо јачи, иако је тако значајан и сићушан. Плашимо се вируса и болести, и утвара се плашимо, и свега се плашимо, а мислимо да све можемо. Да ли је ово допуштење Божије да мало дођемо себи и да почнемо више да чинимо оно што Господ Бог заповеда, а мање оно што наши прохтеви,

наш ум извитоперени тражи од нас – радости овога света из бојазни да случајно не прође овај живот, а да га нисмо проживели, што би била велика штета. Овај нам живот није дат да проживимо, него да испунимо сваки дан Господом Богом, да се испунимо вечном Речју Његовом и да се усавршимо, да будемо синови Светлости и богови по благодати. То је наша дужност да учинимо овде, у овоме свету, а не да нам што брже и што лагодније прође овај живот.

Зар нису многи подвижници, многи цареви, многи угодници Божији одбацили радости овога света и богатство и прихватили реч Божију и заповести

Његове. Ко то прихвати, онда мора да прође оно што је Господ Бог прошао на Голготи, као што и сви ми морамо да прођемо Голготу. Без Голготе и без смрти нема Васкрсења. И зато, док још имамо времена, да искористимо сваки дан чинећи добро, пунећи душу своју, ум свој, вољу своју, природу своју благочешћем и силом Божијом. Тако ћемо на себе привући благослов Божији и благодат Његову, и Он ће нас чувати и водити до Царства Небеског. Амин.

Епископ жички
Г. др Јустин (Стефановић)

БЕСЕДА НА ПРАЗНИК СВЕТОГ НИКОЛАЈА ОХРИДСКОГ И ЖИЧКОГ

(3. мај 2020. године, Манастир Тврдош)

Христос васкрсе! Ваистину васкрсе Господ, а сведоци су данас слављене жене Мироносице и Свети Јосиф и Никодим, који су дошли и скинули Господа са крста, помазали Му тело уљем које су донеле жене Мироносице, и белу нову плаштаницу, обавили Га и поставили у нови гроб, који је био ископан у стени, и навалили камен. Био је то петак поподне, а отишли су несрећне јеврејске старешине да траже од Пилата да се гроб обезбеди војном стражом да, не би, казали су, дошли ученици и украли Га и после рекли да је Он васкрсао, пошто је Он најављивао да ће васкрснути.

Свети Јован Златоусти, један од највећих проповедника после Апостола Павла, говорио је: „Зар би Апостоли били тако наивни да једнога мртваца прогласе за живог? Било би то право разочарење за оне који су им поверовали. Него су веровали у Васкрсење, и заиста га је Господ показао лично Собом, а Томи опипавањем.“

Жене Мироносице су трчале са Апостолима на гроб и оне су биле први сведоци Васкрсења. Међу њима је била и *група Марија*, не само Марија Магдалина. То је била, по Светим Оцима – Мајка Божија, и прво се Њој Господ јавио.

Такав благовесник Васкрсења Христовог био је данас празновани и слављени Свети Николај, Епископ Охридски и Жички, велики Србин, како је Отац Јустин говорио (а говорио је о њему много пута у његовој цркви – задужбини

Владика Николај Велимировић

у Лелићу, коју је подигао у част Светог Николе). Тамо је од почетка установљен манастир, и ту су пренете његове Свете Мошти из Америке. Једно чудо се ту десило, а то ћу Вам сада и испричати. Његов синовац Тиосав, био се одметнуо и отишао у комунисте, а кад је Николај одвођен у Дахау, поручио му је: „Нећемо се више видети.“

Синовац се касније тргао, повратио се, и по родбинској линији затражио

да врате Николајево тело у његову отаџбину, у родно село Лелић. И спремао је мученик Тиосав у Лелићу дочек. И Патријарх Павле је дошао на дочек Светих Моштију у Лелић, на данашњи дан, 3. маја. Тиосав, који је целу ноћ пословао, у 5 сати је легао да се мало одмори. И није се пробудио, тако да није видео Николаја – његове мошти. Тако су се оствариле Николајево речи: „Нећемо се више видети.“

Отац Јустин је говорио о Светом Николају: „Како да говорим ја, комарац о орлу?“ Тако и ја кажем данас. Како да говорим о том новом Светом Златоусту, новом Светом Сави. Свети Отац Јустин (који га је знао од детињства, био је његов ђак) говорио је: „После Светог Саве, нисмо имали тако великога, равноапостолнога Епископа, Проповедника, Мудраца, Богослова и, наравно, духовног Вођу, као што је био Свети Николај.“ Он је био, као што се чује у Тропару, человођа богомољне војске Христове намучених Срба који су проживели ратове од 1912. године до 1918. године. Међу њима је и мој деда Драгић, Царство му Небеско! На ратишту су Срби сами почели да се моле у рововима и на фронту. Славили су на комаду хлеба и чаши вина, са ратним друговима у рововима.

Има један, браћо и сестре, потресан догађај. Несрећни Бугари су нам 1915. ударили с леђа и у бок, и зато се наша војска са делом народа морала повући преко Албаније. Одозго су Аустријанци и Немци навалили са великим силама, па још Бугари с леђа, и зато, да не би сав народ изгинуо, а изгинуло је много, преко Албаније су отишли на Крф. Потом 1918. године кренули су и ослободили Србију и створили Југославију.

Да би показали савезницима, Енглезима, Французима, па и Грцима који су се придружили, да можемо да ослободимо отаџбину, ослободили смо

прву српску земљу – Кајмакчалан – то су оне прве планине јужно од Битоља, и источно. И онда су Срби показали, са великим жртвама, да су, ево спремни за коначну победу. И кренули су, и ослободили Србију све до Словеније и до мора. Хришћанска особина и врлина Срба је била таква да су својим непријатељима Бугарима на Ускрс, из ровова, који су, били двадесетак метара растојања, показали ускршња јаја и узвикнули: „Браћо Бугари, Христос Васкрсе!“ Изашли су Бугари и одговорили, узели јаја и куцали се са Србима. Бугарска команда је из даљине артиљеријом тукла, да их растури. Како је било ближе српском рову, српски војници су Бугаре склонили у свој ров, давши им војничку реч да ће их вратити. Кад су дознали у бугарској команди да су њихови војници у српском рову, рекли су: „Они су заробљеници.“ Српски војници су одлучно одговорили: „Не! Војничка реч је светиња.“ И онда су вратили Бугаре слободне!

Николај је све то знао и зато је чувене *Беседе њод ѿром* и *Нове беседе њод ѿром* писао током Првог и Другог балканског, а потом у Светском рату. Он је храбрио народ. После рата, у намученом народу развио се богомољачки покрет. Многи људи су пошли црквама и манастирима и, хвала Богу, да је Свети Сабор одредио Николаја да буде њихов вођа. Он их је окупљао у манастирима, целу ноћ су ложили ватру, седели око и певали, и он им је беседио. Сећам се да нам је причао један сведок, да су у Жичи око ватре седели – много њих, и да су молили Владика Николаја: „Реци нам нешто, Свети Владико.“ Он је својим штапом ударао један запаљени пањ... то се код нас зове дебло. „Кажи нешто, Владико.“ – „Па шта да кажем?“ – „Па ти знаш!“ – „Ево, каже, дивим се како је ово дрво деценијама скупљало топлоту сунца

да би нас вечерас грејало.“ Тако му је свака реч била за Псалтир, како ми је причао његов пратилац, брат Бошко, потоњи монах у Овчару Бањи.

У Енглеској, за време рата по одлуци Владе, борио се да придобије савезништво Енглеза, а знао је енглески, докторирао је на енглеском, а и на немачком... Енглези који су били сумњичави опробали су га захтевом да говори, а да му није унапред познато о чему ће говорити. Казали су му: „Биће ти на катедри остављен папир са темом.“ Кад је пришао катедри, окренуо је празан папир, и проговорио: „Ништа с ову, ништа с другу страну – из ничеја је Бој сиворио свей.“ И онда развио своју беседу. Чувене су те његове беседе. Остале су и на енглеском и на српском. После тога, он је изабран за Епископа Битољскога, па је одатле ишао у Свету Гору, и још више се тамошњим искуством освежио.

Писао је на Охридском језеру чувене

Молићве на језеру, које су толико надахнуте, да је Отац Јустин, кад је изашла та књига, рекао: „Господе, омолитви ме молитвеношћу Светог Владике Николаја.“ А он је онда сео и у смерности, саставио нови *Акаџисџи Христџу Победџиљџу смрџи и Васкрсиљџу*. И написао: „Монах Николај посвећује јеромонаху Јустину“. У 4. *Икосу* тога *Акаџисџи*, величанствено је описао, у виду песме, Христову победу над смрћу. „Господе, каже, Ти си био Исполин. Кад је точак смрти кренуо да згази људе, да их сатре, Ти си га дочекао па си у моменту поклекао. Мислили су да си побеђен, а Ти си у ствари поклекао да ту боље подухватиш, дигнеш га и размождиш, разбијеш.“ Тако је Николај био песник, и певао је песме, и остао је велики песник. А ову Службу Светом Владики Николају, коју му служимо, певао је отац Атанасије Симонопетритски, њему и Оцу Јустину. Један врло даровит и познат

монах, песник, химнограф, он зна и српски језик и пријатељ је наш. А ову Службу Светом Владики Николају штампао је покојни Владика Милутин, заједно са Службом Ави Јустину.

Николај је, дакле, био вођа свога народа. Док није било њега, било је групашења, постојале су разне групације међу богомољцима. Неки су чак

отишли у спиритисте. Међутим, Николај је то зауставио и каналисао Православним путем. Зато се говори у Тропару његовом: „Человођо богомољне војске Христове.“ Његова црква у Лелићу данас је манастир. Тамо су пренете његове мошти из Америке, благодарећи његовом синовцу Тиосаву. Јер само је он по родбинској вези могао да добије његове Свете Мошти из Америке.

Један велики део моштију, десна рука, пренета је у Жичу, пошто је он био Епископ жички. Ми смо га пред прослављење за Светог преносили из Лелића у Жичу, и тамо смо окупили Епископе, и теологе, и одржали тродневни симпозион о његовом делу и одатле предложили – био сам тада администратор болесном владици жичком Стефану – да се Свети Николај уврсти у календар. И да се обрадујете, али да се и насмејете – Патријарх Павле је одмах устао,

прогласио: Он је од сада Свети у нашој Цркви. Следеће Недеље била је свечана Литургија у Марковој цркви – Црква Светосавска није била тада готова. Ја сам одмах пришао Патријарху Павлу с *Тројаром* и *Кондаком* и певали смо га, и онда смо наставили Сабор. То је било благодарећи и томе што је владика Павле познао Владика Николаја и његово све-

то дело у народу.

Отада га наш народ слави, саборно сви по Црквама, а од недавно народ слави и Светога Павла, Патријарха Српског. Већ постоје и његове Иконе, и већ бивају чуда на његовом гробу у Раковици. Долазе православни са Кипра авионом у Београд, па узимају аутобусе, те иду да се поклоне Павлу у Раковицу. Сам он је хтео да се сахрањени покрај првог патријарха – Патријарха Димитрија, и тако га народ осећа као свога Светитеља. Тако смо моћнији – имамо Светог

Николаја и Светог Јустина. То је трећи Свети Николај у историји Цркве: Николај Мирликијски – Свети Николај Чудотворац, 6. децембра, па онда Николај Касаткин, Епископ руски, који је покрстио у Јапану неколико милиона, те има сада *Јапанска Аутономна Црква* са Митрополитом и три Епископа. И она траје и до данашњих дана.

А Николај је проглашен био од комуниста за *државној непријатеља број 1*. Зато се није вратио у земљу, јер би им пао у руке и они би га ликвидирали, него је остао у иностранству. Његов негдашњи ученик, потоњи Епископ Дионисије у Америци, написао је гарантно писмо, јер несрећни Енглези нису хтели да га приме, иако је он знао енглески. Па је у Америци живео и тамо се упокојио.

Велики Свети Николај Жички и Охридски. Жичу је обнављао. Кад су 1941. г. четници и група партизана заузели Краљево и повукли се према Жичи, онда су Немци бомбардовали Жичу, а Николај је био притворен од Немаца у Манастиру Љубостињи. Затражио је да га пусте да иде у Краљево да протестује.

Он је као битољски Владика обновио гробље немачких војника, који су тамо изгинули на Солунском фронту против нас. Рекао је: „Мртав непријатељ више није непријатељ.“ И то је чула немачка власт и послала му гвоздени крст, у знак захвалности. Онда су његови ученици нашли тај гвоздени крст и са тим крстом дошли у немачку команду у Краљеву, где су добили дозволу за Николајев долазак. Он је ишао пешке, намерно из Жиче, у немачку команду рекавши: „Ми смо робови, а робови иду пешице.“

У Немачкој команди издејствовао је обећање да Жича више неће бити бомбардована. Притвореник у Љубостињи, заједно са Патријархом Гаврилом пребачен је у немачки окупациони простор код Панчева, у Манастир Војловицу, и одатле септембра 1944. одведен у логор Дахау.

Има једна дивна Русиња, која је студирала са својим будућим супругом Николајем Зерновим, руским теологом, такође емигрантом, и она је посетила и видела Николаја у Дахауу,

после ослобођења логора. Дошла је у Дахау из Енглеске, и сведочила о сусрету: „Видела сам очи које су Бога гледале!“ Наиме, она открива да је Николај, седећи у логору и видећи страшно страдање народа, и све муке, говорио: „Господе, узми ми душу, да не гледам више муке овога мога народа.“ И Господ га узме, али само душом, и обрете се он у Царству Небеском. Па каже: „Господе, ипак ме врати доле, да будем, да састрадавам са својим народом.“ И тако се вратила душа у тело. Ослобођен је из Дахауа доласком америчко-енглеских снага, маја месеца 1945. и није се враћао, јер су овамо, у Србији, комунисти конфисковали његов епископски Двор у Краљеву, претворили га у „музеј револуције“ и тамо истакли његову слику великог формата са натписом: „Народни непријатељ број 1“.

Говорио је један ваљевски свештеник који је добро познавао Владика Николаја, комунистима: „Што се ви бојите једног Николаја? – Зато што је то једини непријатељ коме ми нисмо дорасли“. Е, стварно, он је до данас величина. Иза њега је његов ученик Отац Јустин. Да имамо њихове молитве!

Срећна слава свима Светим Николајима! Славимо у овом манастиру! Данас славе све Николе и све Николине.

Светитељу Николаје, са Светим Николајима, Мирликијским и Јапанским, и са свима Светима, Апостолима, Проповедницима, Јеванђелистима и сведоцима Божијим, моли Бога за нас и за род Српски, напаћени и страдални народ, који се ипак одржао благодарјећи твом јеванђелском раду! Хвала Господу Твоме и нашем с Тобом!

Христос Васкрсе!

Епископ Г. др Атанасије (Јевтић)

ХОЋЕ ЛИ ВЕРА У НАМА ПРЕЖИВЕТИ ПАНДЕМИЈУ ВИРУСА?

Трезвено отачко мњење вековима је различите колективне и појединачне трагедије (болести, ратове, заразе) објашњавало као прилику за покајање. Тиме су последовали Спаситељу Христу и Светом Јовану Крститељу који су новозаветну проповед почели позивом: „Покајте се!“ Увек чувајући достојанство лика Божијег у човеку, разликујући грех и грешника.

Данас као да је потребна изузетна храброст да се људи позову на покајање. Грех је кроз различите пропаганде, јавне и скривене, стекао такав легитимитет и имунитет да је постало непожељно и примитивно га прозивати. Против њега се лек не тражи. Многи су пристали на то, уплашили се етикете.

Пандемија вируса корона или ковид-19, којом је човечанство углавном изненађено у 2020. години, отворила је очи за многе друштвене аномалије. Поставила је питања на која су многи давали одговоре.

Оно што је било приметно на нашим просторима, то је као да нас је пандемија пробудила из дебелог зимског сна. Сенку нисмо стигли да видимо, јер је убрзо уследила изолација. Она је многе одвојила од пролећног сунца, али и од радости грејања лицем ближњих својих. За врлину је проглашена „дистанца“,

као начин да ближњег заштитимо од себе. И себе од њега. Необична врлина за савременог човека који је годинама уназад упућиван на емпатију, комуникативност и солидарност, иако свестан да га неке невидљиве силе глобалног света све више отуђују. *Говоре, а не њворе.* Није ни чудо што су многи били потпуно збуњени и дезоријентисани. Поклонивши се телевизору и електронским медијима, као каквом новом божанству, многи су заборавили да позову некога од ближњих да питају да ли им је потребна помоћ. Како рече једна честита старија парохијанка: *Као да је неко све ово смислио да нас још више удаљи једне од других.*

Многи преко 65 година, одвојени од деце која су отишла по свету „трбухом за крухом“ или за нечим другим, остали су усамљени у вишеспратницама данима. Неки од њих у проблему да дођу до хлеба и млека. Уплашивши се за себе, многи су заборавили на ближње. Док су пси и мачке имали могућност да се шетају, да врше нужду по парковима, да њихови власници међусобно разговарају и не држе дистанцу, деца су била по три дана затворена у станове. Без могућности да присуствују недељним богослужењима, да се играју. Без осврта на психо-социјалне

последнице оваквог стања за њихов формативни ментални развој, нико их се није сетио. Вратили су се у паркове где их је сачекао измет од животиња које су биле привелегованије од њих.

Док је извор богословља, који изви-ре из Свете Литургије као поља са закопаним бесценим Бисером, затрпаван аргументима о ризичности, теолошка дебата као да је оживела. Наравно, путем електронских медија и друштвених мрежа. То је било једино тренутно могуће решење. Оно што се наметнуло као утисак је да су многе вредне теме и ставови изнети. Почело се отворено говорити, као да је неко до сада бранио да се то чини. Уместо стручног теолошког симпозиона тј. више њих, који су могли бити тематизовани годинама уназад, као припрема за савремене изазове који на Цркву Христову насрћу деценијама, као да је тек сада настао неспоразум. Осетило се да је

недостатак искреног унутарцрквеног дијалога, као последицу донео да свако умује по своме. Многи као да су потискивану потребу да се огласе сада ослободили. Зато је било тешко да се пажљиво саслуша саговорник, тј. брат. Као да нисмо део истог Тела Цркве. Подсетило је то на речи презвитера Александра Шмемана који је присуствовао многим екуменским сусретима, и са болом констатовао да је имао утисак *да тиу свако ѿовори за себе, без жеље да ѿа друји чује*. И тако обострано. У томе је трагедија наша којом су се други у време пандемије наслађивали.

Док су поједине новинарске екипе, попут старих удбашких обавештајаца, уходиле свештенство и народ, перећи им камере у очи, унутар теолошки разговори су демонстрирали друштвену одговорност да кажу своје мишљење. Тиме се пред нас кристално јасно поставио дугогодишњи проблем одвоје-

ности Цркве и теологије. Са једне стране су појединци који себе представљају као глас Цркве и ућуткују свакога ко би се позвао на било које отачко предањско утемељење за промишљање стварности - теологију. Као да је теологија непријатељ, а не *служба изградње Цркве*. Са друге стране су они који сматрају да теологија може и без Цркве. Трезвеност је у дефициту. Љубав, такође. А пуна су нам уста речи о љубави према ближњима и даљнима. Док Јеванђеље поручује *да ће нас свети њо љубави међусобној њознаџи да смо ученици Христџви*.

Сваке године у свету око 800.000 људи изврши самоубиство. Депресија ће ускоро постати најмасовнија болест на свету. Питање смисла, о коме је В. Франкл говорио да је увек испред нас, вапи за одговором. Соматске болести, многе као последица психичких оболења, харају светом. Трансцендентно, о коме је К. Г. Јунг говорио као неопходности за здрав баланс свесног и несвесног, у

свету и код нас прогони се отворено, али и перфидно. Тиме се имунитет, како физички тако и духовни, опасно угрожава.

Да ли имамо лек за јачање имунитета? Он не мора искључивати медицинске лекове, али не сме дозволити да буде проглашен опасним и превазиђеним. Светотајински живот Цркве који нуди лек *бесмртности* и теолошка проповед као „делатност будућег века“ аутентични су саборци за Живот човека и света. То не смемо подразумевати, већ неговати као најлепше цвеће у врту Божијем.

Само тако ће вера у нама преживети актуелни и све долазеће вирусе.

Протонамесник Александар Р. Јевтић,
Храм Светог Саве, Краљево

СТРАХ И СТРЕПЊА КАО ДОМИНАНТНА ОСЕЋАЊА ТОКОМ ПАНДЕМИЈЕ

Без претеривања се може рећи да ће 2020. година бити запамћена по томе што је људским животима доминирала пандемија вируса. Спортски и културни догађаји, међународне конференције су отказани, а школе, универзитети, ресторани затварани су налогом Владе, те је уведен карантин и самоизолација. Мало је рећи да се налазимо у потпуно новом свету испуњеном несигурношћу, страхом и стрепњом.

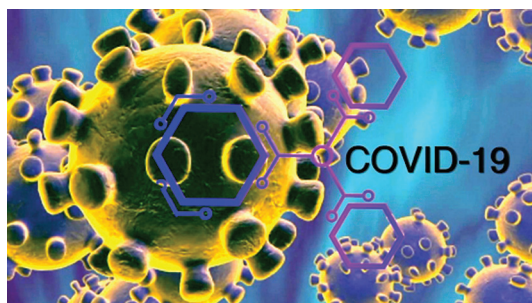
Наш начин живота изненада се променио, а на питања која себи постављамо не добијамо поуздане одговоре. Домаћа невладинна организација *Psychosocial Innovation*

Network спровела је низ истраживања под називом *Психолошки љрофил љандемије у Србији*. Између осталог је утврдила да је два месеца након увођења ванредног стања ниво забринутости међу становништвом био на истом нивоу као и средином марта. Ниво психичког стреса и замора је и даље на веома високом нивоу, а само 13% учесника је изјавило да се не боји заразе, док је преко половине испитаника признало да се много плаши.

Хронични стрес настао услед дуготрајне неизвесности често може довести до развоја психолошких про-

блема као што су делузије, депресивност, анксиозност. Услед негативног утицаја на здравље, због своје постојаности чиме узрокује физиолошки одговор тела чини да се исцрпи велики део телесне енергије. Домаћи и инострани стручњаци који се баве проблемима менталног здравља упозоравају да ће анксиозност, напади панике, пост-трауматски стресни поремећаји, промене расположења бити присутни

код великог броја људи, посебно оних који имају снижен капацитет за негативно (*negative capability*) и тешко подносе неизвесност, мистерије, сумње. Професор Стивен Тејлор, психолог на одељењу за

психијатрију Универзитета у Британској Колумбији и аутор књиге *Психологија љандемије*, са својим колегом Гордоном Асмундсоном проучавао је ниво страха и анксиозности становника северноамеричког континента. Добијени налази говоре да је око 25% становника развило нешто што се назива *ковид стрес синдром*. Људи са том врстом синдрома имају снажан страх од заразе, забринути су за социјални и економски утицај вируса, имају ноћне море, упорно се информишу на интернету, читају сваку нову вест на тему вируса, а вести само додатно

појачавају њихове стрепње. Тејлор закључује да ови људи могу постати ксенофобични, да ће избегавати непознате људе јер се плаше да они могу бити носиоци вируса. У последице социјалне изолације убрајају се акутни стрес, иритабилност, забринутост, проблеми са спавањем, нагле промене расположења, страх и усамљеност.

Може се рећи да је страх везан за садашњост и реалну опасност. Учи нас како да се на одговоран начин суочимо са кризом, покреће нас на акцију у циљу адаптације на новонасталу ситуацију. Страх је нормална и биолошки сврсисходна сигнална реакција на опасност, чији је смисао да припреми организам за бекство из угрожавајуће ситуације, скривање од опасности или за одбрану (Требјешанин, 2008). Везан је за конкретни објекат где постоји јасна опасност. Човек у страху постаје обазривији, спремнији да се одбрани од претње која се надвила. Страх нас држи у сталној напетости. Крвни судови и мишићи се сувише стежу и напрежу, а стална унутрашња напетост ствара чиреве, висок притисак, ћелављење и мноштво других проблема. По когнитивном моделу страх се доводи у везу са нашом проценом ситуације. Не плаши нас догађај по себи већ наша процена да је он за нас угрожавајући. Постоје само два урођена страха – од висине и изненадне буке. Да страх од смрти није урођен показује психолог Елизабет Киблер Рос у књизи *Разговори о деци и смрти*. Кроз анализу цртежа деце оболеле од канцера утврдила је да се упркос тешкој болести деца не плаше. Страх од смрти је стечен и произлази из непознавања природе смрти.

Анксиозност или стрепња представља једну врсту неуротског страха. Осим недефинисаног страха, карактеришу је узнемиреност, забрину-

тост, тескоба. За разлику од страха није везана за неки конкретни објекат. У овом непријатном осећању доминира очекивање неке велике или неодређене несреће, очекивање да ће се десити нешто страшно, неко велико зло. Стрепња се често уклања или ублажава механизмима одбране. Анксиозни стално живе у неком тек долазећем времену, нису присутни у „сада и овде.“ За разлику од страха, код стрепње остаје когнитивна спознаја, није логична и више нас „погађа у стомак, него у главу.“ Кјеркегор сматра да стрепња открива да смо као људска бића незбринуте, проблематичне и неустановљене. Недостатак контроле и дуготрајна неизвесност подсећају нас на неизвесност сопственог постојања. Отварање за неизвесност и поверење у живот који по себи јесте неизвесан представља први корак ка смањењу страхова и стрепњи. Треба разбити илузију да све у животу можемо да исконтролишемо и посегнути за властитим капацитетом за дубљи увид у наше тешкоће осећајући рањивост која се уз Божију помоћ претвара у нашу снагу. Све што имамо дато нам је на привремено коришћење, чак и сам живот.

Свети Оци саветују да је најефикаснији начин за ослобађање од страхова јачање вере која треба да прерасте у поверење. Главни разлог страха виде у превеликој везаности за све оно што нас окружује и сталну бригу за материјалне ствари. Уче нас да је почетак свих страхова последица наше пале природе која је изгубила благодат. Док је први човек у рају био испуњен Божијом благодаћу, он није осећао страх јер је био бесмртан. Када је изгубио благодат, изгубио је тај контакт са вечношћу и схватио да је смртан. Тако се и сви ми данас плашимо услед осећаја своје смртности. Свети Јован

Лествичник подсећа нас да страх и стрепња имају духовне корене: „Страшљивост је детињаста нарав у сујетом остарелој души. Страшљивост је одсуство вере у очекивању изненадне несреће. Страх је опасност на коју се мисли још пре него што је настала. Или опет: страх је трепетно осећање срца, које дрхти и тугује због неизвесних а могућих догађаја. Страх је лишење чврстог поуздања у Бога. Охола душа роб је страшљивости, јер се узда у саму себе: она се плаши од сваког шума, од сваке сенке. Они који плачу због својих грехова нису страшљиви. Страшљиви често долазе ван себе од страха, што је сасвим природно: Господ праведно оставља горде на цедилу, да бисмо се и ми остали научили да не будемо горди.“

Православни психолози такође истичу и остале узроке стрепње: незахвалност, многобрижност, недостатак кротости и смерности. Димитриј Авдејев и Владимир Невјарович закључују: „Изгледа да се баш у страху Божијем крије највећа тајна, и, ако хоћете, и кључ за разумевање истинског исцелења од многих неуроza: када човек има у души страх Божији (односно вишњи, Богом дани страх) онда овај огроман страх покрива све те мале,

светске, често у суштини ружне страхове, као што су страх од бубашваба или мишева, оштрих предмета и сл. Као што велики талас на мору гута ситне таласе, тако и истински страх Божији апсорбује све неуротске страхове – фобије. Испада, да постојање страха у души и срцу човека значи одсуство љубави. Замислите се над овим мало дубље...“ Психолози издвајају бројне примере људи којима је уцрковљење помогло да се реше бројних страхова, па чак и паничних напада.

Негде између Ирига и Руме налази се јединствен и необичан споменик посвећен кути. Крајем 18. века у овом делу Срема харала је ова пошаст. Зауостављена је тако што су становници Руме управо на том месту чували стражу и формирали санитарни кордон и захваљујући тој интервенцији заустављено је њено ширене. Нека нам овај пример буде подсетник да и у овим данима кризе љубимо једни друге и направимо бедем љубави који ће нам бити заштита од свих надолазећих опасности.

Дипл. психолог Милош Благојевић

ПОШАСТ НАД ПОШАСТИМА

Гласници јављају
Смрт невидљива
Пристала је у наше
Мало пристаниште

Тако значајног
А тако малог госта
Одавно нисмо угостили

Ми смо гостољубиви
Али нико нам
Није представио
Нити показао придошлицу
А он се гнезди
Недостојно његовог
Чина и чувења
У слини нашој
И бали

Питам се
Док узимам дах
И спремам да
Проговорим
Живи ли у роси
Мојих будућих речи
Дугачки невидљиви ланац
Који везује живот
И баца га
Међу толики отпад
Наше цивилизације

Исход је пристао
У нашу малу луку
Малу планету
А ми се окрећемо
Врачима, врачевима
Шаманима микроскопа
Познаваоцима гена
И наслеђа

Док они призивају
Великог Духа
И теше нас речима
Радино на шоме
И слежу раменима
На питање: *Када?*

Смрт се искрцала
Међу нас
Овога пута јавно
Театрално
Уз директан пренос
На свим телевизијама
Плавог села у свемиру
И служи се нама
Нашом жељом да дишемо
Говоримо, сусрећемо се
И волимо, мрзимо

***

Пресвета Премудрости
Света Софијо
Умудри нас
Ојачај
И удостој да певамо
У твоме Храму

Умртви у древној утроби
Смрт и лажну круну
(корону)
Под сводом
Где има места само за
Богорождество
И васкрсење посусталог
И у прах пропалог
Човечанства.

Никола Александар Марић

КРСТ САМОЉУБЉА И КРСТ ЉУБАВИ

Други део

Ко хоће да иде за Мном, нека се одрекне себе...

Обратите пажњу на следећи детаљ: Христос каже „за мном“, не „поред Мене“ и не „испред Мене“. Ово није то да Христос иде за Јудејцима у напада на Римљане, васкрсава мртве. И то није да Он иде поред људи, као што су говорили неки: „Маркс и Христос – заједно!“ Маркс, који би отимао од богатих, и Христос, Који је тешио сиромаше. Не, Он је рекао: за Мном. Он је напред. Зашто? Зато што је Он Бог и Човек. И хоће да ми идемо за Њим.

Хајде да размотримо, шта се добија из овога. И од овог места започиње тежак пут.

Одрекне се себе – ове нас речи плаше. Ја сам већ говорио о овоме. А мене ове речи уверавају да Јеванђеље није људско дело. Ви нећете наћи ни једног човека, који би хтео да окупи људе, да би они постали његови следбеници и рекао им: „Одреците се од себе!“ А шта би он уместо тога рекао? – „Дошао је час, у коме ће овај измучени народ видети тријумф праведности!“

Такав „мудрац“ види пред собом човека у свој његовој неугледности и без обзира на то, каже му: „*Ти си савршен!*“ А зашто? Зато што га у ствари не воли, али му је он потребан; док Христу ми нисмо потребни. Ако ми ово схватимо, онда знајте, да ће то бити за нас духовни прогрес. Христу ми нисмо потребни, Он не жели да напуни манастире насељеницима, Он не жели да у Цркви буде пуно људи.

У Јеванђељу имају овакве страшне речи, које Христос говори дванаесто-

рици апостола, када су се многи удаљили од Њега: *Да нећете и ви да одете?* (уп. Јн. 6, 67).

Ово је реакција, која се није могла очекивати, ово свакако није реакција шарлатана или пробисвета, коме су врло потребни следбеници.

Одреците се себе. Зашто? Зато што се Он сам одриче Себе. Шта значи „одрећи се себе“? Ако се не објасне ове речи, оне нам се могу учинити суровим, и ми ризикујемо да се разочарамо у овај призив.

Одреците се себе – то је заиста врло динамичан процес, који нас приводи у чудесно стање, када се ти ослобађаш од огромног бремена постојаног самопо-тврђивања, јер нарцизам је огроман терет. И ако се ослонимо на Христа, нама постаје много лакше, само се треба ослонити на правилан начин. И сада размотримо, какав је то начин.

Узми крст свој, и хајде за Мном...

Шта значи узети свој крст, одрећи се себе? Па, ми опет овде видимо некакве тешке речи, зар не? Управо зато су многи књижевници и фарисеји, који су распињали друге, а не себе, чувши ово – узнегодовали и на крају крајева су Га ликвидирали, да би повратили себи пређашњи комфор.

А шта је крст? У овом животу ми сви страдамо и подносимо разне муке. Можда то и јесте наш крст? Не. Када се човек истински одрекне себе, он се удостојава необичног крста – Крста Христовог. Међутим, има и таквих крстова, које ми носимо због тога што се нисмо одrekli себе. Већини од нас су

познати ови крстови – који су у ствари проблеми, који се у нама јављају управо зато, што се нисмо одрекли од себе, управо зато што су наше жеље – једини унутрашњи закон, који ми реално признајемо.

„Сва реалност и надреалност треба да ради на мени, – каже Пауло Куељо, сва васељена ради на твојој жељи, коју ти носиш у своме уму!“ И многи ово читају као Библију. Међутим, у оваквој уверености има нешто безумно, зато што се све што ти јако желиш, не догађа, а и не мора да се догоди. Ђаво такође нешто хоће, што на крају крајева неће произаћи, ма колико он то силно хтео.

Постоје крстови које ми носимо због тога што се не одричемо од себе. Ви видите да поред Христа висе разбојници, који су распети, не зато што су се одрекли од себе, већ управо зато што се нису одрекли од свога „ја“. У једном од њих, који се ипак одрекао од себе на крсту, одмах је произашла промена, и он је чуо речи: *сада ћеш бити са Мног у рају* (Лк. 23, 43).

Када бивамо распети на крсту егоизма са једином мишљу о својим проблемима, ми увек хоћемо да пребацимо овај крст на неког. Ми бисмо врло желели да га пребацимо на туђа леђа, да би неко други био распет уместо нас. Зато, као што видите, у друштвеном животу код нас свако сваљује кривицу на другога: *Ево овај је крив! То су бојати (сиромашни, свешћеници, монаси, влада) криви!*

На крсту осећамо бол који заслужујемо. Ми заслужујемо страдања. Ми страдамо и остајемо неутешни управо зато што страдамо оправдано. Данас свако непријатељује против некога, и при томе ми се још и скрушавамо: Ах,

како ми ћосћадосмо овакви? А поставили смо овакви, зато што код нас нема благословеног самоодрицања, када човек носи други крст – крст љубави. Ја се распињем добровољно, зато што волим. Ја хоћу овај крст, зато говорим другима „да“. Ја хоћу да они постану отворени за мене, хоћу да чиним са њима једну целину.

Ово и јесте позитивно покретање душе, које има у виду Свети апостол Павле, када говори: *будући слободан од свију, свима себе учиних робом, да их шћо више ћридобијем* (1 Кор. 9, 19). Ово је крст љубави! Но, неће бити сасвим лако да дођеш до ове унутрашње равнотеже. Зашто бих ја страдао не ради себе, већ из љубави према другоме? У првом случају ја страдам, остајући слеп, мучим се, и на крају крајева схватам, да је ово стање безизлазно. Међутим, једном ћу схватити Божију љубав према мени, и разумети да ме

Он воли незаслужено, и тада ми се откривају смисао и чудо Оваплоћења.

У ствари, постоји здрава и свештена хетерономија (стање зависности од туђег закона и воље), која се рађа када човек схвата колико је утешније узети Крст љубави према другоме и носити га, колико ће се Божије благодати и благослова појавити тада у твоме животу. Но, уместо овога данас се скоро масовно сви осећају као жртве, свако осећа себе као жртву. Ово опасно осећање је кадро да изазове нежељене резултате. И ми већ можемо видети следеће примере.

Некакви људи са капуљачама су прекјуче ушли у један супермаркет у Солуну, и уз претње покупили предмете исхране, и потом их разделили гладнима. Ако се овакве тенденције рашире,

ова тежња ка „социјалној правичности“ претвориће се у огромну социјалну неправедност. Можемо ли бити уверени да знамо тачно од кога треба отимати? Знамо ли ја, од кога отимати и коме давати? Отимање и давање – то су насилни акти, које не треба чинити.

У суштини, иза идеја ГУЛАГ-а су стајале исто такве намере. Осим тога, на крају крајева неко ће сматрати неопходним да изгради концентрациони логор, да би у њега стрпао све који отимају нешто од других. И они, којима си ти дао украдено, постаће сада нова номенклатура (ви знате за онај богати највиши слој комуниста у Совјетском Савезу). Када сам путовао у Румунију на једну конференцију, видео сам тамо дворец у коме је живео Чаушеску, у њему је било на стотине соба! А он је имао још десетак резиденција, и при томе сматрао себе „слугом народа“!

А зашто се тако догађа? Зато што се човек изнутра не мења, када његове жеље бивају задовољене, јер човек је ненасит. Сиромашан заслужује да буде нахраћен, ако је гладан, то јест да му се да неопходно за постојање, и то је врло важно. Но, ако му се да власт, а да претходно није припремљен за њу, он ће постати гори од оних, који га сада вероватно угњетавају.

Човеку је потребно да се изнутра промени. Сиромашан је добар не зато што је сиромашан, и богати није лош зато што је богат. Несумњиво је да се

иза богаћења крију велике опасности, и многи богаташи обично не напредују много у духовном животу. Међутим, без обзира на то, има изузетака, и човек се може покајати. Несумњиво је само једно: начин нечијег исцељења не састоји се у томе, да се он лиши богатства и отера у логор. Комунисти су говорили: *Узми све што заслужујеш!* А Христос нам говори: *Подај оно што имаш!*

У овоме је огромна разлика, зато што у другом случају имају своје место и слобода и љубав. Христос каже: *Ако имаш било шта сувишно, ти њиме*

лишаваш сиромаша. Ово је љубав, која те призива да дајеш, сам усхтеш да то учиниш ради брата свога. Ово је наша зрелост у Божијој љубави. То је такође и крст, али крст љубави. Крст, захваљујући коме се ја окрећем од свога самољубља, престајем да преклањам колена пред својим „егом“ и мало по мало долазим до Његове истине. Ја налазим утеху, коју раније нисам налазио, задобијам благодат,

Самога Бога, зато што ме Он чека тамо.

Сходно томе, овај крст је спасоносан. Други крст, од кога сви ми страдамо, не да нам мира, зато што је то крст похоте, неуздране жеље и нарцизма.

Презвитер Николај Лудовикос

*Превод са руској:
Небојша Ђосовић*

ОСЛУШКИВАЊЕ ДУШЕ

Ваистину васкрсе Христос, драги мој брајче! Блајослови!

Твоје писмо ме је јако обрадовало и некако стигло у прави час, јер сам се и сâм нашао у околностима које су ми непознате. У том смислу су ми твоја размишљања баш добродошла, јер су ме подстакла на преиспитивање темеља, смисла и циља које човек самом себи поставља, а са чијим ће се последицама неумитно сусрести! Заправо оно што мене тренутно мучи јесу последице лоших избора, бежања од себе и потпуна запуштеност душе и духа са којим се мој ближњи суочава и сада беспомоћан тражи помоћ. А ја нисам сигуран колико ће имати снаге и храбрости да макар проба да се сусретне са собом и почне да осветљава сопствену таму, а то ми везује руке и доводи душу до безизлаза.

Баш у тој борби и размишљању шта је узрок, а шта последица и како уопште помоћи духовно потребитом, од неког сам добио следећи цитат: „Један од корена менталних болести најчешће представља систем састављен од лажи које су нам речене, и лажи које смо сами себи рекли. Корени се могу открити и уништити само у атмосфери савршене искрености.“ Ово ми некако баш има смисла. Зато што мислим да корен свега што мучи и мога пријатеља и сваког човека, као и онога што си

навео у свом писму – осећање бесмисла и обестемељености, јесте заправо бег од суочавања са собом и сопственим лажима. Све ми се чини да су људи данас до савршенства довели вештину креативног бежања од себе. Поред тога велику замку ствара то што су, имајући потпору у порукама које се свакодневно шаљу преко медија и друштвених мрежа, осећања данас доведена на пиједестал

апсолута. А има ли ичег варљивијег од осећања?!? Следствено томе, све што се гради на темељу који за основу има нестабилна осећања и бежање од себе, а као потку себичност и егоизам оличен у тежњи ка личним циљевима, потребама и самоостварењу, мора се окренути против нас

и кад тад пропасти. Та тврђава (систем) наше личности ће се неизоставно урушити сам од себе. И човек ће се онда наћи потпуно сам, опустошен и обесмишљен, јер се удаљио од себе самог, од Бога и ближњих. Е сада, као што уплашени и несигурни родитељи контролу над животом дају својој деци у руке и постају заточеници њихових хирова, исто се дешава и са мислима и осећањима.

Оно што, усудићу се да генерализујем, велики број људи данас губи из

вида јесте да су нам то унутрашње наше биће, као и наше тело дати на старање и правилно управљање. Тако да није свеједно чиме ћемо га хранити и како неговати. Јер као што тело које човек занемари и запустити преједањем, препијањем, лењошћу или лошом исхраном постаје стециште болести, исто тако и душа. Само је сад питање како ће се човек даље понашати. Често сам сусретао људе који су себе немаром довели до болести (које су доказано последица прекомерног уноса хране), а који су ми говорили: „Ето, Божија воља! Морам да трпимо то што нам је од Бога дато“, уверени притом да они трпе на правди Бога и мислећи о себи као трудбеницима. И нико од њих нема снаге ни да помисли, а камоли да каже: „Нико други, до моја слабост ме је до овде довела.“ И да онда полако, уз Божију помоћ, кроз борбу и уздржање, поново почну да васпостављају своје здравље, колико је то могуће. Много је лакше све пребацити на Божију вољу, него преузети одговорност за себе и своје промашаје и кренути опет и опет испочетка градити ту тврђаву душе и тела коју стално помињем.

Исто, само много суптилније се догађа и на пољу душе, коју смо потпуно опустошили и из које зјапи мрачна празнина која вапи за правом храном, садржајем и смислом. И као што запуштеном телу треба доста времена упорности, вежбања и борбе да се врати у какво такво здравље, исто тако и души треба пуно вежбања да престане да верује свему што мисли и осећа. Потребна је и свест о томе, а и време да престане да обраћа пажњу на преплављујућа осећања и мисли, и да почне да негује оне нежне изданке покајања, наде, поверења у Бога и смирења, који затим доносе добре плодове унутрашњег мира и радости, без обзира на околности. Једина права храна душе

јесте Истина = Христос. И нема друге хране, нити другог темеља. И зато је неопходно непрекидно штимовати струне душе према тоналитету који нам је Господ задао и поставити темељ грађевине нашег живота на једином истинитом Крајеугаоном камену. Без искреног суочавања са собом и својим слабостима нема ни молитве, али оне праве, покајне, благодарне, ни молитве усклађивања себе и свог живота са вољом Божијом. Нема ни спознаје клизавости нашег ума, воље, варљивости наших осећања и слабости сопствених сила чија извесност у нама буди чврсто поверење у Њега. Без пожртвовања не можемо спознати ни себе ни ближњег, нити разумети Бога и Његову љубав и жртву за пали род људски.

Већина људи на Бога гледа као на сервис за испуњавање жеља или га доживљава као најбољег друга које ће бесконачно слушати наша самосажаљења и мучеништва. А Христос је ту да исцељује душе, али је то, као и увек, мало коме потребно. *Ишћийиџе најјре Царствџа Божијеј и силе Њејове, а све остџало ће вам се догаћџи...* А ми смо некако конципирали животе на додатке, на „све остало“, а Царство Божије и силу Његову имамо само на уснама и то ретко. Недавно сам прочитао да је дом место где престају сви наши покушаји бекства. Е, па од душе своје треба да направимо тај дом у коме ће нам бити лепо и пријатно, тај храм Духа Светога, на шта смо и позвани.

Ето, то су ти моје мисли и борбе. Надам се да ће ти у твојој осами нечему користити ове моје речи, ако ништа друго, а оно за молитву, за мене и мог пријатеља.

Благослови и не заборави у молитвама мене, моју породицу и моје ближње! Твој Н.

М. Х.

ДУХОВНОСТ КАО ТЕМЕЉНА ДИМЕНЗИЈА ЖИВОТА ОСОБА СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ

Први део

Када је реч о проучавању феномена инвалидности, односно разних врста ометености у развоју, наилазимо на проблем у виду недостатака историјских извора, и то не само оних који се односе на далеку прошлост, већ и на донедавну праксу поступања према овој категорији становништва, што битно отежава сумирање односа заједнице према особама са инвалидитетом. У непосредној вези са другим проблемом је и спознаја да се код података о развоју социјалне заштите ова друштвена група помиње заједно са читавим низом маргинализованих скупина – сиромашнима, децом без родитељског старања итд.

Особе са инвалидитетом су у далекој прошлости углавном биле изопштене из друштва, без икаквог права и неге, а често и убијане. Уколико су и остављане у животу, имале су забрану да управљају својом имовином, а било им је забрањено и да учествују у политичком и економском животу државе. Платон у својој „Држави“, расправљајући о судбини оболелих, инсистира на томе да неопходну помоћ и лечење могу добити само лица која се након третмана могу вратити уобичајеном животу и раду не наневши велику „штету“ држави. За оболеле од неизлечивих болести и оне са трајним „непоправљивим“ здравственим оштећењем Платон није предвидео помоћ заједнице, ни лекарски третман.

Записи у Херодотовој „Историји“ сведоче да су деца са различитим видљивим оштећењима одмах након рођења била лишавана неге. Херодот записује да су Спартанци слабу и закржљалу децу остављали на планини Тајгет, која се налази у близини Спарте. Сматрало се да таква деца, будући да немају потенцијала да израсту у ратнике корисне за државу, представљају терет за државу, па их се треба одмах ослободити. Ова пракса убијања недовољно физички способне деце се задржала и касније и прећутно правдала економским разлозима опстанка заједнице.

Хришћанство прави један потпуни заокрет у односу према маргинализованим категоријама друштва, укључујући и особе са сметњама у развоју. Милосрдна и харитативна делатност своју основу налази у Јеванђељу, у речима Господа Исуса Христа: „Ходите благословени Оца мојега јер огладнех и дадохте ми да једем; ожедних и напојисте ме; наг бијех и оденусте ме, болестан бијех и обиђосте ме“, у одговору на питање праведника: „Кад те видесмо Господе гладна, жедна, болесна, нага?“ – „Заиста вам кажем, кад учинисте једноме од ове моје мале браће, Мени учинисте“ (Мт: 25, 31-46). На основу ових стихова намеће се закључак да Христос поистовећује потребите са собом. Јеванђелски извештаји су препуни Христових сусрета са „инвалидима“ и кроз њих Он пројављује савршену љубав према патници-

ма и сиромасима. Дакле, питање милосрђа према ближњем није тек споредно питање које се не тиче духовног живота православног хришћанина, већ има дубоко есхатолошки значај с обзиром на то да се оно директно тиче човековог спасења.

Знајући да је милосрђе веома важан аспект онога што Црква јесте не треба се чудити што је она вековима окупљала маргинализоване групе, између осталог особе са инаlidитетом, пружајући им уточиште. У Средњем веку, у многим градовима поред болница отварају се установе за збрињавање тешко болесних и инвалидних особа, како би им се дала шанса да преживе, а истовремено да се склоне са градских улица. Овакве установе постојале су у Византији, а такође и у Србији при манастирима.

Свети Сава, био је и зачетник милосрдног рада у нашој помесној Цркви. Познато је да је, по угледу на византијске манастире који су у оквиру својих комплекса имали и болнице, домове за бескућнике, гостопримнице, Свети Сава покушао да уреди и манастире Хиландар и Студеницу. Потоњи манастир познат је и као прва српска болница. *Законом правилу* Светог Саве садржи читав низ мера које се односе на заштиту социјално угрожених.

Ана Јаковљевић, дипломирани
дефектолог-олигофренолог
Тијана Палибрк, дипломирани
дефектолог-сурдолог

-наставиће се-

ХРАТОВНА СЛАВА И ПРОСЛАВЕ ОВОГА СВЕТА

Нови Завет садржи многе праслике, називе и симболе који се приписују Цркви у апостолском периоду: „народ Божији (1.Петр. 2,10), тело Христово (Рим. 12,4), храм Божији (1. Тим.3, 15), христова Невеста (Откр. 21, 2)“.

„Тело Христово“ најбоље исказује однос Христа и Цркве. Христос је после свога Васкрсења глава Цркве, коју је искупио самом Крвљу својом, обновивши сву твар (Кол. 1, 18-19). Црква је Христоносица. Црква не само што преноси Христову поруку и службу, него и продужује Његово оваплоћење, кроз Евхаристију, тако да се Христос не може срести и спознати без Цркве. Јединство Христа и Цркве чини да она бива богочовечанским организмом, у коме је Христос глава, а верни народ, удови многи

Црква је „дом“ или „храм“ по узору на сабрање око Мајке Божије и Апостола на дан Педесетнице (Дела 2,1). Стога Црква исповеда Христа Васкрслога само кроз Духа Светога.

Црква на земљи је предокусни наговештај и слика Царства Божијег. Заједница хришћана на одређеном месту, то јест земаљска Црква (2. Тим. 4,6) неодојива је од небеске Цркве или заједнице Светих, те тиме јесте пророчки знак Царства небеског. Она обухвата собом сву творевину, све народе и векове (Мт. 28, 20).

Начело организовања Цркве дао је сам Исус Христос установивши групу

од дванаест апостола, којима је дао силу Духа Светога (Мт. 18, 18; Јн. 20, 30). Касније у апостолско време то се развило у структуру: „апостоли, презвитери, ђакони, и браћа“ (Дела 15, 4-34).

Јединство у Христу остварује се и пројављује у Тајни Евхаристије, у тајни ломљења хлеба и испијању вина, као симбола Тела и Крви Христове (Мт. 26, 26-28), као делу саслуживања служећег свештенства, односно хиротонисаних (Дела 14, 23), и општег духовног свештенства, то јест крште-

них (Дела 15, 16), верних. Евхаристија и Свете Тајне уопште, чине критеријум и услов припадничтва Цркви.

У јудаизму, из кога је изникло хришћанство, имамо један храм, Соломонов, у Јерусалиму,

а који је направљен по узору на Шатор сведочанства – скинију, коју направи Мојсеј по заповести Божијој.

Господ Исус Христос је често ишао у тај, Соломонов храм, нарочито на Празнике и поучавао је народ у њему. О храму је говорио са поштовањем и називао га „домом Оца свога“ (Јн. 2, 16; Лк. 2, 49). Једна од главних оптужби против Њега, била је, да је он рекао да ће срушити храм (Мт. 26,61; Мк. 15, 58). Слична оптужба била је и против архиђакона Стефана: „овај не престаје да хули на ово место... да ће Исус Назарећанин, разорити ово место (Дела 6, 13-14)“. Стефан не само што није одбацио ову оптужбу, већ је и додао:

„да Свевишњи не живи у рукотвореним храмовима“ (Дела 7, 47-48). Апостол Павле исте речи понавља Атињанима (Дела 17,24).

Јеванђелиста Јован, коментаришући Господње речи, како ће Он срушити храм и за три дана га поново подићи, каже да „он говораше о храму тела свога“ (Јн. 2,21). Апостол Павле назива Цркву тело Христово (Ефес. 1, 23), вернике назива удовима тела Христовог (1. Кор. 12, 27) и камењем којим се гради храм Божији, на темељу апостола и пророка, са Крајеугаоним каменом Исусом Христом (Ефес. 2, 20-22).

Сагласно овим догматима, место где се врши хришћанско богослужење, пре свега Света Евхаристија, постаје образ и симбол Цркве, народа, храма Божијег, у коме Бог обитава и живи (2. Кор. 6,16).

Још у апостолско време црквене заједнице сабране на просторима њихове проповеди окупљале су се у недељни дан да служе Евхаристију, и да тумаче Писмо. По узору на њихова места окупљања и по узору на јерусалимски храм, ми данас имамо мноштво храмова у којима се сабирамо са истим циљем. Зато је храмовна слава славословље, величање, благодарење Бога, Богомајке, Светитеља, Цркве. То је најважнији дан у животу једне литургијске заједнице, парохије, црквене општине. Јер, у току живота, „од колевке па до гроба“, ми смо непрекидно упућени на храм, и у њему задобијамо остварење својих духовних потреба.

Кад се дете роди, отац долази у храм по знамење, име, под којим ће се молити Богу за њега, и освећену воду којом ће купати своје чедо до дана крштења, када оно постаје пуноваж-

ни члан Цркве. Некрштено дете се донесе у храм, а из Њега изађе облагодатни човек, светац Божији. Да ли ће дар светости сачувати или изгубити до земаљске кончине, и постати наследник Царства Божијег, светац бити у вечности, то зависи од његове слободне воље и труда у врлинама. Зато, на крају извесног времена које проведемо постећи, долазимо у храм да се причестимо, да се сјединимо са Васкрслим Христом, постајући Његови сутелесници.

Човек греши, по слабости природе своје, али покајање пред Господом спира и развезује његове грехе, и снажи га на путу ка Царству Божијем, ка Рају. И опет, на исповест одлазимо у храм.

Двоје одраслих људи обећавају се једно другом на љубав, жртву, састрадање, али и на заједничку радост и срећу, кроз Свету тајну венчања, венцем Христовим. Венчила која им се стављају на главе симбол су Христовог трновог венца, али и њиховог царског достојанства у тајни Љубави. И све то се опет савршава у храму.

Православни Срби су народ који има јединствени обичај у својој традицији, крсну славу. Домаћин у храм доноси обичан хлеб и кувану пшеницу, симболе плодова земље од које живи, а износи из храма освећени славски колач и жито, којима се приликом употребе приступа са страхопоштовањем и побожношћу, пазећи да се било каквим делима или речима не оскрнави светиња. Дом у коме се слави и сам постаје „мали“ храм.

На крају земнога живота, хришћанина доносе у храм и над њим се читају заупокојне молитве, а тамо где то није могуће врше се молитвословља за по-

кој душе над куваном пшеницом, која после освећења постаје кољиво, панаија, и опет пазимо да ниједно зрно не пропадне јер је свето.

Бога као Творца, али и Биће које нас безгранично воли познајемо само кроз Цркву, а она своје биће задобија у Светој Евхаристији, која се догађа у храму. Ту смо невидљивом силом Духа Светога сједињени једни са другима у једно Тело Христово, иако смо удови многи. Ту у храму за нас почиње Вечност.

Намеће се питање: Ако је храм толико важан у нашим животима, зашто је у дану његове славе скоро празан? Зашто онда када треба да искажемо љубав и поштовање ономе без кога очигледно не можемо (храм живи нашим присуством у њему) нас нема у њему и са њим? Зашто немамо времена, а имамо га када треба отићи на славу неком човеку, па макар и у удаљени град? Да ли су сујете нас смртних веће од непролазне светлости Храма Божијег?

Храмовна слава није само свештеникова брига и весеље. Он има своју, породичну славу као и остали. Свештеник је предводник храмовног славља, јер је он предводник целе црквене заједнице. Зато је храмовна слава, слава сваког верника, радост, част и обавеза његова.

Храм је огњиште вере из кога се диже изви искра и све нас пали љубављу Христовом. Али огњиште се мора одржавати да се не угаси, а то је једино могуће нашим присуством у храму.

Свакодневно смо сведоци да разни културни догађаји, спортска такмичења (забаве овога света) имају више посетилаца и саучесника него храмовна слава. О концертима разних „звезда“ да и не говоримо. У току читаве године одржавају се разне „јаде“ (купусијаде, гулашијаде, пивско-вински фестивали...) и више је људи тамо. Зар смо поклекли пред првим искушењем које отац лажи, ђаво, постави пред Бого-

човека: „Ако си Син Божији, реци да камење ово постану хлебови. А Он одговори и рече: Писано је: Не живи човек о самом хлебу, но о свакој речи која излази из уста Божијих (Мт. 4, 3-4).“ Дакле, Христос Богочовек на кога се ми хришћани угледамо, као на узор нашег живљења, овде на земљи каже да се не живи о самим телесним задовољствима, но о речи Божијој, која се даје Црквом, која и јесте храна вечности, и извор воде живе од које се на жедни.

Спремни смо да безмнога размишљања и устручавања осудимо свакога ко би се дрзнуо да скрнави храм. Спремни смо да се физички боримо за очување храма, и кроз нашу страдалну историју лакше смо непријатељима праштали злочине над људима него злочине над храмовима. Свакодневно одвајамо средства за обнову старих, за одржавање постојећих и градњу нових храмова, али нас у њима нема.

Наши преци су храмове градили у великим портама, јер се некад народ ту окупљао, сретао, упознавао. У порти су се момци загледали у девојке, и оне у њих, пријатељи сретали, послови уговарали, сва је земља трептела од кола, а небо се орило од песме. Храм је био срце духовног и материјалног живота Срба.

Зато морамо обновити славу наших храмова, јер су неодвојиви од нас, наша жила куцавица, или ће нам се остварити пророчке речи Светог Владике Николаја из песме *Небеска Лиџурџија*: „Празне цркве, ка пећине пуне, празне душе, па празне и цркве.“

Протонамесник Дарко Несторовић,
Храм Светог Ахилија, Ариље

СТРАДАЊЕ ДРАГАЧЕВСКИХ СВЕШТЕНИКА ЗА ВРЕМЕ ВЕЛИКОГ РАТА

Други део

По окупацији Србије аустроугарске власти су веома брзо оформиле систем војне управе са основном идејом да се путем реквизиција, пореза и осталих прецизно утврђених намета од народа отме све што произведе. Да би предупредили побуне, у четири већа таласа извршено је масовно интернирање српског становништва у логоре. Наравно било је појединачних одвођења у току читавог рата. Одвођени су војно способни од 17 до 50 година старости али се од овог њиховог прописа често одступало па су се у логорима нашла и деца, али и много старији од 50 година. На удару су прво били интелектуалци, где су убрајани учитељи, свештеници, адвокати, разни чиновници, занатлије, али је у логорима ипак највише било сељака. Свештеници су посебно будили подозрење нове власти и о већини свештеника вођена је евиденција где су означавани као „непоуздани“. Са списка петнаест свештеника за интернацију, који је саставила Окружна команда у Чачку у лето 1916. половином септембра, у затвору у Гучи, нашла су се и три драгачевска свештеника. Били су то Арсеније Ђендић (1864) из Горачића, Неофит Симић (1856) из Гуче и Урош Оцокољић (1869) из Каоне. Из

Гуче су отерани 15. септембра 1916. до Чачка одакле су спроведени даље преко Ваљева и то све пешке. Пред Ваљевом осетили су страховиту глад и умор, јер у Чачку су им дали само по парчић сувог хлеба. Тада је наишла једна циганка која је препознала попа Уроша, и из своје торбе извадила три испрошене погаче те им дала, сећајући се колико су пута они њу нахранили. „Живот нам је повратила“ - причао је касније поп Урош. Тако су ова тројица свештеника доспели у аустроугарски логор Нежидер, где ће остати до краја рата.

Кроз овај логор прошло је више од 15 000 Срба од којих је у логору умрло око 9700. У логору је било и жена и деце и читавих породица. Ту су биле заточене многе знамените личности међу којима и чувени научник Милутин Миланковић, песник Сима Пандуревић, црногорски сердар Јанко Вукотић и други. Свештеника је било толико да су заузимали целу једну бараку која је звана „поповска барака“. Свештеник Неофит Симић ће касније забележити да је „био у ропству у Нежидеру са још 122 попа и 13 калуђера“. По списку који је одмах по рату сачињен у Патријаршији у Београду у Нежидеру се поименице помиње 127 свештени-

Свештеници Жичке епархије интернирани у Нежидер, Мађарска

ка и монаха. Међутим, ово није коначан списак јер су многи у логору боравили краће време па су, или враћени кући, или спроведени у друге логоре. По сведочењу Арчибалда Рајса у Нежидеру је било око 160 свештеника. (Иначе ово није био логор са највећим бројем заточених свештеника. У логору Ески-Џумаја у Бугарској - данашње Трговиште, било је заточено најмање 176 свештеника.) По последњим истраживањима у Великом рату страдало је око 580 свештених лица а у логорима је било око 500 свештеника. Иначе, са територије под управом Окружне команде у Чачку интерниран је већи број свештеника, од којих да овде поменемо проту Саватија Божића из Краљева, Живојина Алексића из Чачка, Владимира Виторовића из

Прељине, Јована Ајдацића из Ивањице, Николу Серафимовића из Трнавe, Богдана Лукића из Бреснице. Чедомир Мајсторовић, свештеник из Качулица, који је са 69 година интерниран у Нежидер, у логору је и умро 3. марта 1918. године. (У Нежидеру је умрло око двадесет свештеника.)

Мало је рећи да је живот у логору био тежак. Често су имали радну обавезу, обављали су тешке физичке послове, без обзира на доба године и временске прилике. Поред глади, зиме и болести трпели су и мучења и нељудско понашање логорских стражара и управе. (Потресно је сведочанство оца Живојина о смрти старешине Манастира Милешеве архимандрита Гедеона који је због старости и изнемоглости, гоњен и мучен логорским стражаром,

под теретом пао и издахнуо.) Теже од телесних патњи било је сећање на отаџбину и неутољива чежња за слободом. Посебно им је тешко падало када дођу празници а они немоћни да их прославе достојно. Тада су се тешили да је ово страдање Бог попустио на њих, и на читав српски народ, да окају грехе своје и да очишћени дочекају слободу и уједињење српског рода. Ипак, и у таквим условима одвијао се живот. За децу у логору, којих је било близу пет стотина, организована је школа са хрватским учбеницима и латиницом. Основане су и драмске секције а свештеници су имали свој хор. Могли су и да шаљу писма у поробљену Отаџбину...

Далеко од својих породица и домова, а још даље од браће која су прешла Албанију, у неизвесности и туги, чекали су крај рата и победу српске војске. У таквим околностима, поп Урош Оцокољић из Каоне, да би прекинуо дуге дане заточења, почео се бавити писањем. Са доста литерарног дара, „из прве руке“ написао је више монографија и прича о људима и догађајима из Каоне и драгачевских села са краја деветнаестог и почетка двадесетог века. То су приче о људским наравима и људским судбинама. Умео је да одабере догађаје о којима је писао, а одлично је познавао народни говор. Овим писањем бавио се само док је био у логору у Нежидеру, а сачувано је дванаест рукописа.

Најтрагичнија је била судбина попа Вељка Танкосића. У личности

Вељковој пројавила су се сва страдања овога рата. Рођен у драгачевском селу Лиси, као клисурски парох опслуживао је село Трешњевицу. Као велики родољуб организовао је народну одбрану и пружио отпор при доласку окупатора, повукао се са војском преко Албаније, оболео, заробљен од Аустријанаца у Скадру и интерниран у Нежидер. По пријави сарадника окупатора из његовог краја, из Нежидера је достављен аустријским властима у Ужице. Ту ће претрпети мучење, а онда, 8. јула 1916. године, у епској процесији, бити јавно обешен на Доварју у Ужицу.

Тако су, од једанаест свештеника на

почетку рата, у Драгачеву остала само четири свештеника. О томе да је још неко од њих могао отићи у логор остало је аутентично казивање пароха тијањског Михаила Протића. Наиме, одмах по окупацији, у Марковици је формирана жандармеријска постаја са десетак жандарма. Једног дана позвали су свештенике из околине да се од-

ређеног јутра јаве у станицу. По позиву свештеници су приспели, али је дуго каснио стари тијањски свештеник, поп Млађо. Када је најзад стигао и храмљући ушао у станицу, поздравио је командира речима „Гутен таг“, вероватно сматрајући да ће одбровољити командира познавањем њиховог језика (а те две речи је једино и знао), и оставити неки утисак. Међутим, командир, изнервиран због кашњења, изгрдио га је, а када је на то

поп Млађо упитао „шта кажеш?“, јер је слабо чуо и ништа га није разумео, овај је прекинуо даљу причу. Дао им један акт са којим је требало да се хитно јаве у Окружну команду у Чачак. Са стрепњом су стигли у Чачак где их је у Команди примио одређени службеник. Предали су упућени акт и чекали шта ће се десити. Када је службеник прочитао акт, рекао им је да је то извештај у вези проблема са реквирирањем стоке, па их погледао и упитао, а зашто су они дошли. Одмах им је било јасно да је командир у Марковици, у оној љутњи због кашњења, уместо акта у коме је била реч о интернацији свештеника, погрешно, и дао им овај други акт. Тада је прорадио онај урођени инстинкт за одржањем па је један од свештеника рекао: „Ми смо до сада на молитвама помињали краља Петра па смо дошли да питамо кога сада да помињемо – краља Петра или цара Фрању?“ Пошто до тада по овом питању није била изашла никаква уредба, службеник је поћутао, па им је одговорио да у себи помињу кога хоће а гласно да не помињу никог. И отпустио их.

Ускоро ће половином 1916. бити решено и ово питање. Најстрожије је забрањено држање проповеди, молитава и службе за краља Петра I Карађорђевића и његову династију, као и за руског цара као наводног протектора источне Цркве. Било је забрањено и помињање имена архијереја. Одмах по окупацији уведена је латиница као обавезно писмо, а од 1. јануара 1917. ћирилица је званично укинута, а ћириличне књиге су забрањене. У мају 1916. године уведен је грегоријански календар, а у новембру је забрањено ношење шајкача...

После одвођења у логор поменути три пароха из Драгачева, парох гучки прота Филип Мијатовић до краја рата

опслуживаће шест парохија. У опслуживању друге гучке парохије помагаће му тијањски парох Младен Поповић, а каонске јеромонах Платон Балтић, из Манастира Студенице. На списку петнаест свештеника за депортацију у логор била су и имена котрашких свештеника Милете Јовановића и Милана Недовића. Међутим, поп Милан се већ био повукао са војском преко Албаније, а поп Милету због старости (77 год.) и болести ставили су у кућни притвор. Све до на неколико дана пред смрт, 22. маја 1918. године, поп Милета ће у својој кући обављати крштења, понеко венчање и највише читати молитве за умрле. Ратне страхоте су се, поред опште несигурности и оскудице у свему, највише одразиле кроз масовна умирања. Војске су донеле разне болести и у народу је владао прави помор. Од тифуса, шарлаха, шпанске грознице и разних других болести, као и од саме глади, умирања су била свакодневна. У 1915. години ретки су били дани када није било умирања, тако да су, са непотпуним бројем, у матичну књигу умрлих цркве котрашке уписана 494 лица. По ранијим записима сведочења старијих људи, у гробљанским капелама тела умрлих су стајала по више дана несахрањена, пошто није имао ко да копа раке. И сам поп Милета доживеће личну породичну трагедију. Његов син Радомир, јединац, био је један од првих студената медицине. Студије је завршио у Берлину и тамо једно време остао на служби. Када су почели Балкански ратови Радомир долази у отаџбину и као добровољац ради у војним болницама. Лечећи рањенике и болеснике у нишкој војној болници „Беле кула“, и сам је оболео од пегавог тифуса и 7. фебруара 1915. године умро у 46 години живота.

У то време на територији Драгачева налазила су се два овчарска манастира: Свете Тројице и Сретење. У дужем периоду они су били тесно повезани па су најчешће имали истог старешину. После катастрофалних поплава и клизишта 1896. године, Манастир Свете Тројице ће толико бити оштећен, да ће опустети и пуних четрдесет година остати без монаштва, напуштен. Нешто раније, 1887. године на манастирску парохију доћи ће свештеник Драгутин Аџемовић и он ће ту бити и за време Великог рата. Дали је за време рата неко имао у Манастиру Сретењу тешко је утврдити. На списку пољопривредних станица округа Чачак за 1917. годину налази се и манастирско добро Манастира Сретења. Манастир је имао земљу у шест села око Овчара, у којима су на 18,5 хектара били засејани пшеница, кукуруз, оvas, јечам и кромпир, а управник је био (поп) Драгутин Аџемовић.

После тачно три године окупације, октобра 1918. стигла је слобода. Ослободиоци су затекли земљу опљачкану, осиромашену и осиротелу. Многи су тек тада сазнали судбину својих најмилијих. А од оних који су као војници отишли у рат, 3100 није се вратило својим кућама. Кажу да је Драгачевски срез, међу тадашњим срезовима у Србији, имао највише војничких жртава у ослободилачким ратовима од 1912. до 1918. године. Српска Православна Црква је једина институција која је

остала и опстала са народом, као што је чинила и претходних векова под разним поробљивачима. Делила је судбину са народом и под окупацијом, али и у избеглиштву са војском, као и по многобројним логорима и тамницама. „Свештенство је – по поратном извештају проте београдског Николе Божића – у овим тешким данима било на висини свог позива. Делило је са паством и добро и зло и очински се старало да ублажи јад и чемер, и да утеши ожалошћене, а помогне бедне и невољне. Српски свештеник родољубљем својим посведочио је, да је достојан следбеник оних великих предака својих... Умео је да се узвиси и да се сав заложује за паству своју и да јој свуда добрим примером претходи.“

И драгачевски свештеници у рату су се показали као истински пастири на Христовој стази, као и у поратном периоду несебично улажући огроман труд у обнови храмова, као и свеукупног народног живота. Дубоко преживљене ратне страхоте и близина смрти утицале су на снажно духовно буђење и рађање самониклог народног покрета апостолске ревности и христочезњиве побожности. Овај покрет спонтано се појавио међу војницима на Солунском фронту али и у логору у Нежидеру. На чело овог покрета стаће Свети Владика Николај, а Богомољачки покрет наћи ће плодно тле и у Драгачеву. Његови плодови и данас рађају.

Протојереј Милан Филиповић

ЈУБИЛЕЈ 100 ГОДИНА ОД ОСНИВАЊА ПРАВОСЛАВНОГ БОГОСЛОВСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Ндеја о оснивању Православног богословског факултета који би деловао у саставу Универзитета изета је у јавности још 1860. године. Међутим, како је целокупан пројекат оснивања Универзитета због низа неповољних околности био на дуже време осујећен, Православни богословски факултет основан је, заједно са још четири високошколске установе (Филозофски, Правни, Медицински и Технички факултет) тек 1905. године. Због недостатка квалификованих наставника ПБФ сачекаће 1920. годину да започне свој наставно научни рад.

Оснивачка седница Савета ПБФ-а одражана је 6. септембра 1920. године у Ректорату београдског Универзитета где је за првог декана изабран прота Стеван М. Димитријевић, редовни професор Историје Српске Цркве. Прва предавања за студенте отпочела су 15. децембра 1920. године, а први испити крајем јуна наредне године. Од прве генерације студената, њих 142, само 11 је у року дипломирао. Међу њима су: Николај Афанасјев, Николај Зернов, Кипријан Керн и други. Факултет се налазио преко пута Саборне цркве у Београду, све до школске 1995/96. године када ће бити трајно пресељен на данашњу локацију на Карабурми.

Интересантан је податак о настанку факултетске библиотеке која представља основу за научни рад сваког факултета. Библиотека ПБФ-а настала је када и сам факултет, у почетку поклонима и донацијама, те је тако прва библиотека бројала негде око 3000 наслова. Касније, трудом првог декана проте Стевана Димитријевића и других факултетских наставника који су углавном ишли у иностранство у циљу набавке књига, библиотека је до Другог светског рата бројала нешто више од 13 000 наслова. Данас факултетска библиотека садржи више од сто хиљада наслова.

Други светски рат и послератна марксистичка идеолошка власт факултет ставља на маргине академског живота. Факултет бива одстрањен са Универзитета. Готово да је уништен и опљачкан целокупан инвентар, а наставници и сарадници су у већем делу протерани са својих катедри. Међутим, у овом тешком периоду број студената није опао. Дана 9. јануара 2004. године Влада Републике Србије поништила је решење из 1952. године и Православни богословски факултет је поново заузео своје место под окриљем београдског Универзитета.

Кроз историју, међу професорима значајно место заузимају руски доктори теологије Александар Доброклонски, Теодор Титов, Михаил Георгијевски и други. Српски професори бирани су избором углавном из Карловачке богословије. Међу првима који су положили темељ српског богословља, били су Иринеј Ђирић, Иларион Зеремски, Лазар Мирковић и Димитрије Стефановић. У међуратном периоду наставу основних студија на Факултету изводили су и Дамаскин Грданички, Јустин Поповић (потоњи Свети ава Јустин Ђелијски), Милош Ердељан, Душан Глумац, Ђока Слијепчевић, Радослав Грујић и многи други. Широка лепеза темељитих професора омогућила је да се касније Православни богословски факултет вине у „елиту“ академских богословских училишта, те је тако факултет добијао и многе друге студенте ван Србије као и многа међународна признања.

Од самог оснивања, на иницијативу Патријарха Димитрија Павловића, покренут је часопис „Богословље“ у коме је негован научно-истраживачки рад, који се уз мање прекиде одржао све до сада.

Данас факултет броји више од 1800 студената, где предаје 47 наставника и сарадника, а међу њима многи угледни архијереји наше Цркве, свештеници и монаси. Факултет негује интензивну сарадњу са другим теолошким установама у свету. Неизоставно је помнути и срце ове високе духовне школе – Храм Светог Јована Богослова. У њему се свакодневно одвија пун круг богослужења који студентима омогућава да се као теолози оформе на аутентичан предањски начин.

Душан Дуњић, студент теологије

ДУХОВНА ТАЧКА РАСУЋИВАЊА

Имамо часи да у овом броју часописа Жичкој Благовесника представимо разговор са нашим прослављеним драмским уметником Иваном Босиљчићем.

Иван је рођен у Ужицу 1979. године. Дипломирао је на Академији уметности у Новом Саду, у класи професорке Виде Оићеновић. Након тога зајочинье предаошки рад, као њен асистент. До сада је остварио преко 30 телевизијских и филмских пројеката и исто толико позоришних премијера. Силни је члан Народној позоришта у Београду. Неке од најзајаженијих улога остварио је у серијама: „Рањени Орао“, „Грех њене мајке“, „Сва та равница“... Такође, познат је по изузетним вокалним способностима, које највише долазе до изражаја у бројним мјузиклима. Последње 4 године паралелно ради у Београду, Москви и Санкт Петербургу. Остварен је као породичан човек, у браку са нашом познатом вокалном уметницом Јеленом Томашевић, са којом има ћерку Нину. Познатио је и то да је наш саговорник, већ дужи низ година активни члан Цркве.

Помаже Бог Иване. Хвала ти што си издвојио време за овај интервју за часопис „Жички благовесник“. Када се код тебе појавила жеља да постанеш глумац? Да ли је то била жеља из детињства или си имао и неке друге амбиције?

Потичем из фамилије, у којој су се сви из хобија бавили уметношћу, свирали су по неколико инструмената, сликали, певали по хоровима и изучавали фолклор. Деда Иван, по коме носим име, био је здравствени радник, али и сликар аматер, мајстор у свирању усне хармонике. У таквом амбијенту сам одрастао. Иако сам био сигуран да ћу кад одрастем бити музичар, изгледа да је глумачки занат једини могао да обједини све утицаје мојих предака, који су се слили у мене. Тај дар се појавио тек у средњој школи, на рецитаторским такмичењима.

Опиши нам шта за тебе значи бити драмски уметник? Да ли то изискује одрђена одрицања и жртву?

Сматрам да је улога уметности у нашим животима да исцељује, а уметник би требало прво себе да исцели, да би могао да лечи и друге. У нашим глумачким водама има приличан број духовно зрелих глумаца, свесних своје одговорности. Нажалост, има и оних који то нису и на њиховом примеру се види како уметнички утицај може лако да се преокрене и да постане опасан, деструктиван, а сцена чак да постане место окултних и идолопоклоничких идеја.

Пример каква би уметност требала да буде су рецимо филмови редитеља Ивана Јовића. Препоручујем његово „Исцељење“ и „Завештање“ и све што је на том трагу. Сагледавање уметности из угла Православља ми је обезбеди-

ло да јасније видим шта ми је од карактера које улоге корисно духу. Последњих година то ми је најбољи параметар у одлучивању шта и са ким ћу да радим.

Да ли те је популарност променила и како се носиш са њом?

Испоставило се да је популарност велико искушење, нарочито за младог глумца. Она може у потпуности да изобличи реалност. Господу хвала, ја већ дуг период имам чврст однос са својим духовником јеромонахом Иларионом Ђурицом, захваљујући коме сам успео да се излечим од многих духовних заблуда и грешака. Мој духовни отац није гуру који одређује кад ћу и шта да радим, него молитвеник и сапатник, спреман да понесе мој терет. Он је мој духовни надзорник, који ми оставља слободу избора, и једино чиме ме обавезује је очинска љубав. Сматрам да је то здрава слика духовног руковођења.

Бавио си се и педагогијом. Да ли млади глумци знају шта их тачно чека када заврше школу?

Нисам сигуран да наше школство довољно упућује младе уметнике на то шта их чека у пракси – поред знања

о глумачком занату, тренирању вештина и навикавању на сцену и камеру, студенти би морали да имају предмет о односу са медијима, о својим правима да правно и морално буду заштићени. Студенти би морали да буду упозорени на притисак популарности и све што она носи. И непрестано да се инсистира на етици. Иначе, за све нас би било врло корисно да се наш школски систем ослободи од „европске просвећености“ која се углавном своди на прагматично знање и конкретно учење. Нама припада светосавски тип просвећености, који се од европског разликује по томе што даје значај моралном образовању и расту, расветљавању личности. Ава Јустин је писао у својој *Зеници ѱраиизма*: „просвета је само пројекција светости, зрачење светости. Истинска просвећеност није друго до зрачење светости. То нам казује и сама етимологија српске речи *ѱросветиѱа* која долази од црквенословенске речи *ѱросветишченије*; а свет значи светлост, те просвета значи просветљење.“

Када и како се код тебе родила љубав према Богу и вери?

Тек у основној школи сам крштен, када је моја породица почела да васкрсава у православном духу. Бака Душанка ме је научила Оче наш на српском и црквенословенском језику. Она ми је због специфичног амбијента комунистичког система у ком смо живели, била кума на Крштењу.

Знамо да доста времена проводиш у Русији. Да ли имаш времена да обиђеш руске светиње, и какав утицај оне имају на тебе?

Имао сам велику радост да сам више од пола године живео у Петрограду. У свакој паузи снимања сам ишао у посету неком од манастира. Посетио сам Дивјејево, Валаамски манастир, Манастир Светог Сергија Радоњешког, имао сам прилику да се поклоним мо-

штима Светог Александра Невског, Јована Кронштанског, Свете Ксеније Петроградске, Матроне Московске, и моштима Серафима Саровског на чији сам празник и рођен. На већини ових места сам био са супругом и ћерком. Русију сматрам својом „резервном отаџбином“ тј. ја имам две резервне отаџбине – Русију и Грчку. И на тој православној дужи, наша Србија се налази на средини, усудићу се да кажем – у центру.

С обзиром да познате личности данас имају велики утицај на младе, колико је по твом мишљењу битно да међу њима буде што више верујућих људи?

Јавне личности имају избор – или ће бити добар или лош пример своме народу. Око тога шта је добро, честито, поштено, а шта не, може само да се тумачи из сфере духовног живота и из духовних центара, јер се из било које друге перспективе савременог живота све може релативизовати.

Да ли нам можеш рећи на који начин родитељи данас могу да приближе веру својој деци и да их уведу у литургијски живот?

Ми смо први и најјачи пример својој деци. Један мој велики пријатељ ми је рекао: „Док сам жив памтићу моменат кад сам као дечак видео свога деду,

који стоји пред иконом. Заувек се сећам његових усана испод усуканих белих бркова, док је изговарао молитву.“

Шта год теоретски учио своје дете, знам да на њу најјачи утисак оставља приказ како се њени мама и тата причешћују у Цркви.

Да ли је за тебе глума позив или позив?

Глума је за мене позив. Позив може бити само песништво, војништво и монаштво.

Шта би поручио нашим читаоцима?

Парафразираћу васкршњу беседу мог духовника – хришћанство мора бити практично, јер ће у супротном бити одбачено. Није довољно само проучити и набубати молитве, и Свето Писмо, него то и применити, јер људи не верују речима, него делима. Само живљено, пожртвовано хришћанство има будућност.

Разговор водио:
јереј Немања Матејић

ОЈ, ОЈ, ОЈ, ОЈ, КАЛУЂЕРУ

У једном питомом селу где је за четири године свештеник опевао и у вечност испратио четрдесет шест мештана, венчао три брачна пара (од којих само један живи у селу) и крстио шесторо деце, преостало становништво се окупило да прослави празник Тројице.

Првог дана празника увече приређује се најчешће неки културни садржај (што је похвално), а након тога бива уприличено послушење свих присутних.

Због актуелног вируса културни садржај је ове године изостао, али је уместо тога организатор обезбедио певаљку и народ се уз уобичајени гулаш веселио у истом броју као и раније. Молитвени део обавља се другог дана празника поред „записа“ где присуствује десет пута мање мештана него претходне вечери.

Музика прави само кратак предах да одлучи која је песма на реду. Певачица додајује клавијатуристи: „Калуђеру“. Свештеник реагује: „Молим те немој то данас. Ако будете то изводили, одмах устајем и одлазим. Ко је то наручио?“ Дотични се јавља и мало негодује, али певачица доноси од-

луку да послуша свештеника. Није прилика за образлагање...

Следећег дана након литијских молитава и освећења славског колача и жита, свештеник се обратио окупљеној деци која су у току чина одговарала на јектеније: „Особито у овим празничним данима имамо прилику да прославимо нашег Тројичног Бога захваљујући Му се на свим Његовим даровима и молећи Га да благослови нас и наш

иметак, по речима ових молитава које смо управо принели. Тај благослов Божји ми својим поступцима и својим неверјем можемо и одагнати од себе уколико не будемо имали пажњу према ономе шта чинимо или шта изговарамо или шта певамо. Песма „Калуђеру“ је узета из збирке *Црвен бан* (ви старији знате то) и ублажена јој је изворна вулгарност, али је у њој

сасвим очигледно присутно унижавање монашког чина. Калуђер је по-србљена грчка реч која значи „добар старац“. Онај који се стара (брине) за спасење и задобијање Царства Божјег. Подсетимо се овог празничног дана да нам је монаштво дало Светога Са-

ву, у монаштву скончавали скоро сви наши средњовековни владари, монаштво нам у време ропства сачувало нацију, веру, цркву, писменост и културу, из монаштва изникли Свети Владика Николај, Свети отац Јустин, блажене успомене наш вољени патријарх Павле. Сви поменути, а и многи други наши светитељи и светитељке путем монашког служења посветили су своје животе и отворили нам видик ка непорочном и благодатном животу у Цркви Божјој. Свето је довољно да схватимо шта је то спасоносно у нашем времену у коме нам се села празне и младићи и девојке избегавају и брак и монаштво уништавајући сопствене животе отуђеношћу и грехом. Где су ти момци и девојке јутрос? Дуго је прошло а да у овом селу нисам имао венчање... Али ова деца су утеха и охрабрење да ћемо имати шансу да се обновимо и да уместо Божјих хулитеља, постанемо Божји истински ревностни служитељи.“

Навикнути на весељачко кафански живот комунистичке епохе, не знајући ништа о хришћанском прослављању величанствених дела Божјих, појединцима није било јасно што се свештеник меша и одређује шта ће они радити, а преосталима изговорене речи нису биле нимало пријатне.

Јереј Младен Миливојевић,
парох вукушички

Милан Ненадић СТОПА ЗЕМЉЕ

Само реци олтар, причешће, пшеница –
Из њих цвате крвав божур реченица;

Само реци њива, реци кућа, вигањ,
Косово, Видовдан, шарана пун тигањ;

Реци Грачаница, реци Газиместан,
Па реци Дечани – толико си свестан! –

И Патријаршија реци, и Љевишка,
Реци жива вода, реци света жишка;

Ето, реци мајка, реци отац, преци,
Сиђи до Ситнице, поклони се реци,

Загази, брчни се, покрени таласе,
Погледај у себе као напрема се,

Онда бистро око у небо утопи:
Све је у земљи и у земље стопи,

У свима живима – тек у њима има
Што Обилић само, и Принцип, поима.

ПОГЛЕД У ДУБИНУ СЕБЕ

Милан Ненадић припада кругу изврских српских песника чијим је гласом, у другој половини 20. века, проговорила пустошна и страшна прекодринска историја, али и карактерологија. То је нараштај који ће се, из Сарајева као стецишта, поткрај прошлог века, расејати којекуда, по правилу без повратка. Про-

шлост, из дубине њиховог изреченог и неизрецивог искуства, дошла је изнова по своје и не пролази. Динарски свет из којег потичу одржан је и оличен епиком, али су епику, у речени час полувековног примирја, заменили индивидуални гласови чији се нагласци разликују, али који, сви до једног, показују да се од припадности своје простору не може побећи без тежих последица по себе самога.

Ненадићев лирски дијалог са прецима непосредан је и болан, он се осећа потомком најпре по једној заједничкој црти, коју изражава давна његова „Ускочка песма“: „Ја не градим, ја звучно разарам, / Ја сам ропац после вашег крика.“ Основни изазов песника Ненадића било је суочење са разорним учинком постојања и трајања, на општем плану, а на унутрашњем – превладавање изазова нихилизма, тако податног за песничке побуњенике једног растрзаног века. Чини се да је основни поступак Ненадићеве поезије уживљавање у колективно искуство знаних и непознатих претходника, чији се тамни образац не мења, и где је,

најчешће, једина светлост – светло свесне жртве или макар свиклост на страдални улог. Овако као Ненадић можда би певао његов земљак и јунак „Венца за Гаврила“, видовдански атентатор у Сарајеву, да се није остварио као атентатор него као песник.

Милан Ненадић није постао атентатор, али се изразио као песник ванредног унутрашњег потиска, али и претањених лирских обрта, као насушне супротности томе громком језичком темпераменту и обликовној сабијености. Ништа је честа реч ове поезије, али Ненадић зна да ништа није ништа, заправо логос његове поезије то зна, надвладавајући и песникове личне слабости. Очију загледањих у потомство, Ненадић оцртава лук од наслеђеног побуњеничког ропца до благослова и похвале. Тиме је најдубљи слој ове поезије свладао изазов ништавила с којим се непрестано песник рве. Ако је песма излаз из стварносног безизлаза (а чему би иначе служила!) онда је смисаона срж ове језовите успаванке у жељеном, мистичном спајању са блиским с оне стране живота. У времену када се стратешки потпирује заборав да поравна све што јесмо и што смо били, какви-такви, ни најбољи ни најгори, такав искорак према онима што су нам претходили и одредили нас, сведочи Милан Ненадић и песмом „Стопа земље“.

Драган Хамовић

+ ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР НЕНАД ВЕЛИЧКОВИЋ (1966–2020)

На њазник Свѣѣих ѡрвоѣрховних айосѣола Пеѣѣра и Павла 2020. ѡдине у здравсѣвеном центѣру Бањѣца (Беоѣрад), уѣокоѣо се у Госѣоду вишедеценијски ѡрох ѡжешки ѡроѣојереј – сѣаврофор Ненад Величковић. Оѣело је изѣришено у среду 15. јула у 12 часова у Храму Свѣѣих равноайосѣолних цареѣа Консѣанѣѣина и Јелене, ѡде је ѡроѣекле ѣѣри деценије боѣослужио.

Отац Ненад је особиту пажњу посветио изграђивању православних храмова, не заборављајући у исто време на изградњу живе Цркве Божије. Број чланова црквене заједнице у Пожеги са храмом у Расни из дана у дан се повећава захваљујући труду оца Неше који је увек интересе Цркве стављао изнад својих. Народ у Пожеги памти изградњу храмова, унапређење богослужбеног живота, честа поклоничка путовања, заједничка окупљања и дружења, велику посвећеност својим парохијанима. Тешке тренутке и невоље заједно је преживљавао са својим народом. Материјално и духовно помагао је људима пострадалим у поплавама, људима у ромском насељу, а многобројни свештеници у окружењу памте помоћ његове руке.

Отац Ненад Величковић рођен је 19. септембра 1966. године у селу Горевници. Основну школу завршио је у Мрчајевцима, а богословију у Београду. Благословом Божијим и руком Епископа жичког Господина Стефана, рукоположен је у чин ђакона, а убрзо у чин свештеника децембра месеца 1990. Постављен је на парохију у Доброселици на Златибору. Године 1995. постављен је за првог пароха црквене општине Пожега, а од маја 1996. и за старешину исте цркве. Од тог тренутка отац Ненад уложио је огроман труд на изграђивању Цркве Божије у Пожеги, што се између осталог пројавило и у почетку изградње Цркве посвећене Вазнесењу Господњем у селу Расни надомак Пожеге. У њој је од оснивања до данас са страхом Божијим богослужио. Обављао је дужност архијерејског намесника пожешко-ариљског, као и вршиоца дужности намесника црногорског у периоду од 2015. до 2019. године.

Отац Ненад се заразио вирусом корона који протеклих месеци прети читавој планети, те након кратког лечења у здравственом центру Бањѣца (Београд), његово тело није успело да се избори са опаком болешћу. Отац Ненад се преселио у наручје Господње на празник Светих апостола Петра и Павла. Иза оца Ненада остали су супруга Богданка, синови Сава (ђакон у Врњачкој Бањи, а сада свештеник у Пожеги) и Милош, и ћерка Јелена. Има и унуку Теодору.

Братство Храма цара Константина и царице Јелене у Пожеги

ЕЛЕКТРО-САОБРАЋАЈНА ТЕХНИЧКА ШКОЛА „НИКОЛА ТЕСЛА“ КРАЉЕВО

ЕСТШ „Никола Тесла“ је млада школа. Има тек 29 година како је формирана 1. јануара 1991. Године издвајањем из Техничко-школског центра „14 октобар“ Одње је само млађа Уметничка школа. Електро-саобраћајна техничка школа „Никола Тесла“ се налази у Доситејевој улици бр. 446. Двоспратна зграда у којој је школа смештена грађена је од 1. новембра 1971. године до почетка школске 1973. године, пре издвајања из Техничко-школског центра. У то време била је најмодернија у Краљеву, а уз њу је изграђена школска сала за кошарку, мали фудбал, рукомет, одбојку, гимнастику. У згради су учионице специјализоване за опште намене, кабинети-лабораторије, радионице, библиотека, читаоница, зубна амбуланта.

Из времена изградње и формирања школе остао је упамћен Ненад Ђуришић, али не само као успешан директор и одличан професор, већ као и озбиљан књижевник, песник, приповедач и аутор већег броја романа.

После готово пола века захваљујући ангажовању директора школе Бранислава

Мишовића и његовог заменика Љубише Стевановића на дан школе 12. октобра 2015. године свечано је отворен новоизграђени објекат од 400м², финансиран средствима градског буџета, опремљен са пет специјализованих кабинета за извођење наставе програмирања са најсавременијом опремом, у коме су још и два кабинета практичне наставе, по један за електро и саобраћајни смер, као и гаража са ауто-дизалицом за извођење практичне наставе свих разреда (смер ауто-електричар и возач моторних возила). У исто време изграђен је и нов полигон за обуку возача и полагање возачких испита.

У школи наставу држи 78 наставника стручних и општеобразовних предмета. Уз њих су запослене још две стручне сараднице, административно-финансијско особље, као и помоћно особље. Наставници перманентно раде на сопственом стручном усавршавању. Зато је Министарство просвете наставника ове школе Слободана Каличанина, у звању самосталног педагошког саветни-

ка, у више наврата укључивало у стручне тимове и радне групе фокусиране на примену модерних информационо-комуникационих технологија у области образовања.

Електро-саобраћајна техничка школа „Никола Тесла“ сваке године прими 200 нових ученика. Они се могу одредити за један од два смера (електротехника или саобраћај), у оквиру њих изабрати један од бројних образовних профила, одлучити се за четворогодишње или трогодишње образовање. Школа прати трендове па је зато у програм увела образовни профил електротехничар информационо-технолозија.

Листајући школски часопис „Тесла“ запажамо богатство интересовања ученика ове школе: наука, модерне информационе технологије, спорт, забава, музика, хумор, приче, екскурзије... Ученици електротехничког смера као и ученици саобраћајног смера на такмичењима знања свих рангова побројали су до сада бројна појединачна и екипна признања за остварене изванредне резултате.

Електро-саобраћајна техничка школа „Никола Тесла“ Краљево се поноси својим ученицима, данас докторима наука: Радоје Радетић, Марина Милошевић, Дејан Бараћ, Славиша Јовановић, Зоран Павловић, Ненад Тодић, Ђорђе Новчић, Милан Божовић, Никола Миликић, Стефан Андрић, Жељко Јовановић... На све њих и многе друге овде непоменуте ученике поносан би био и сам Никола Тесла. Краљево и школа диче се још и њеним бившим ученицима: песником

Дејаном Алексићем, Срећком Лисинцем и Урошем Ковачевићем државним репрезентативцима у одбојци, Игором Николићем, државним репрезентативцем у куглању.

Верска настава је у овој школи присутна скоро 20 година. Вероучитељи Радован Парезановић и Мирослав Почуча, вредно су радили са ученицима, имали велики успех у преношењу истине наше вере, организујући поклоничке излете у наше древне манастире у околини и шире. Резултат тога је чињеница да велики број бивших ученика посећује празничне и недељне Литургије. За Верску наставу се опредељује више од 60% ученика

ове школе. Велика заслуга за то припада и директору школе Браниславу Мићовићу, бројним колегама професорима, који узимају учешће у припремама и обележавању школске славе Светог Саве, као и организовању

поклониčkih излета у древне манастире Овчарско-кабларске клисуре, Жичу, Студеницу, Сопоћане, Црну Реку, Љубостињу, Ђурђево Ступове, Свети Роман, Ђунис, Раваницу, Манасију, и друге. Школа је и технички добро опремљена, са неколико видео пројектора који значајно побољшавају квалитет извођења свих предмета, па и Верске наставе.

Вероучитељ Иван Радојичић,
ЕСТШ „Никола Тесла“, Краљево

„СВЕТОСАВСКО ЗВОНЦЕ“ У ОСНОВНИМ ШКОЛАМА ОПШТИНЕ Г. МИЛАНОВАЦ

„Светосавско звонце“, часопис наше Патријаршије не треба посебно представљати. Довољно је прочитати једну причу из било ког броја *Звонца* да дечја срца заиграју од радости, и да слушају причу широм отворених очију. Ове школске године, Општина Горњи Милановац, а на залагање Димитрија Стикића из маркетинга *Звонца* донирала је 500 комада сваког броја „Светосавског звонца“ деци која похађају Веронауку у Основним школама наше општине. Тако је свако дете могло да добије по неколико бројева *Звонца* бесплатно, што је многу децу обрадовало. Да радост буде већа, наша Општина ће поново донирати „Светосавско звонце“ и следеће школске 2020/2021. године. Оно ће поново бити распоређено у четири основне школе на територији града са издвојеним одељењима у Такову, Прањанима и Руднику.

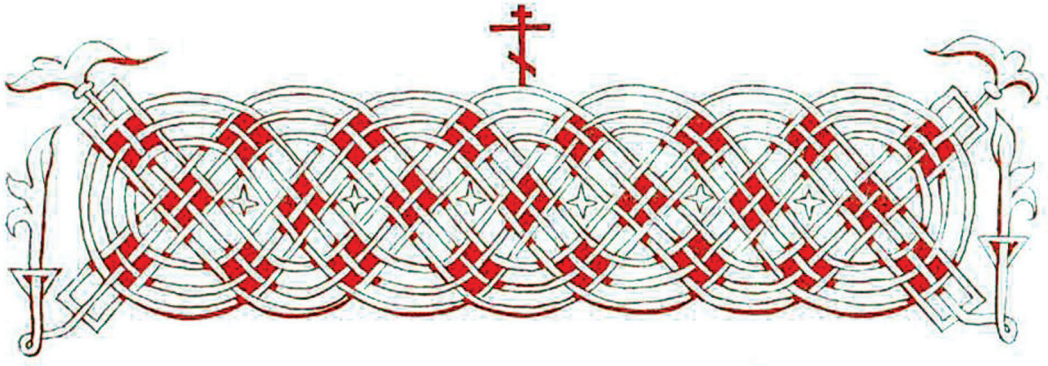
„Светосавско звонце“ је од момента враћања Веронауке у школе било ви-

ше него помоћно средство на часовима веронауке. Уз причу из Светог Писма неизоставно иде и прича из *Звонца*. Овај часопис радо читају деца, њихови родитељи, баке и ми вероучитељи, као и неке наше колеге из школа. Срећни смо и захвални што сада свако дете може да се радује и ужива у читању прича, песама, гледању прелепих фотографија и цртежа. Посебна радост је када неко дете освоји награду на ликовном или литерарном конкурс, када му објаве цртеж, песму или причу.

Оно што су некада биле „Дечје новине“ настале и штампане баш у нашем граду, сада је то, с правом можемо рећи „Светосавско звонце“. Чак је и уредник исти, наша драга Радмила Мишев.

Нашим дародавцима и свима нашим из *Звонца* желимо добро здравље и још много лепих прича, песама, цртежа и фотографија за драгу нам децу.

Вероучитељи Основних школа из
Горњег Милановца

МОЈА ВЕРОНАУКА – ДОБРОДОШНИЦА ЂАКУ ПРВАКУ

На веронауци из Јеванђеља
и „Светосавског звонца“
једноставно и лако,
учи дете свако.

Причамо Оче наш,
крстимо се са три прста,
наша је вера чврста.
Љубав и нада велика,
настава лака
за сваког ђака првака.

Бојимо, цртамо, слушамо приче,
певамо, играмо се сви,
домаћи немамо ми.

Певамо Светом Сави,
да нас изведе на пут прави.
За Свете Ђирила и Методија,
колач у цркву
носимо године сваке,
да нам науке буду лаке.

За Божић правимо Христову пећиницу,
у пролеће трчимо у школском дворишту
и погледом пратимо у лету птицу.
За Васкрс јаја шарамо,
уз дечју музику одмарамо.

Учимо се да поштујемо и волимо
човека сваког, сви,
док ћирилицом пишемо ми.
Ал' највише нашу школу
Прву основну!
Звоном зове своје ђаке,
нека су им торбе лаке,
веселе и брижне ђаке прваке!

Вероучитељ Душица Ломовић,
ОШ „Краљ Александар I“,
Горњи Милановац

ДЕТОПИС БОГОСЛУЖЕЊА ЊЕГОВОГ ПРЕОСВЕШТЕНСТВА ЕПИСКОПА ЖИЧКОГ ГОСПОДИНА Г. ЈУСТИНА

ОД 21. МАЈА/3. ЈУНА ДО 17/30. АВГУСТА 2020. ГОДИНЕ

21. мај/3. јун (Св. цар Константин и царица Јелена; Преподобна Јелена Дечанска)

Поводом храмовне славе Епископ Јустин је служио Свету Архијерејску Литургију у Цркви Светих цара Константина и царице Јелене у Ивањици.

24. мај/6. јун (Преподобни Симеон Дивногорац – Задушнице)

Преосвећени је служио Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Светог Саве у Краљеву.

25. мај/7. јун (Силазак Светог Духа на апостоле – Педесетница – Тројице)

У Храму Силаска Светог Духа на апостоле у Краљеву, Владика је служио Свету Архијерејску Литургију на којој је јереја Мирољуба Попадића одликовао звањем протонамесника, а ђакона Милутина Балтића чином протођакона.

27. мај/9. јун (Духовски уторак)

На трећи дан празника Свете Тројице, Преосвећени је служио Свету Архијерејску Литургију у Храму Светог Саве у Краљеву.

✦ ✦ ✦

31. мај/13. јун (Свети апостол Јерма и мученик Ермије – Оданије Педесетнице)

Његово Преосвештенство г. Јустин боравио је у Ужицу, где је благоизволео осветити надкуполни Крст за нови Храм Покрова Пресвете Богородице у ужичком насељу Крчагову.

✦ ✦ ✦

1/14. јун (Недеља прва по Духовима; Свети мученик Јустин Философ; Преподобни Јустин Ђелијски)

Поводом свога имендана, Епископ је служио Свету Архијерејску Литургију у Храму Светог Саве у Краљеву.

✦ ✦ ✦

5/18. јун (Св. свештеномученик Доротеј; Преподобни Петар Коришки)

Владика је началствовао Евхаристијским сабрањем у Светој обитељи благовештењској на Каблару.

✦ ✦ ✦

8/21. јун (Недеља друга по Духовима; Свети великомученик Теодор Стратилат)

Господин Јустин је служио Свету Архијерејску Литургију у Манастиру

Благовештења Господњег у Градцу, где је настојатељицу ове Свете обитељи монахињу Нину (Неранџић) одликовао чином игуманије.

✦ ✦ ✦

15/28. јун (Недеља трећа по Духовима; Св. пророк Амос; Св.муч. Кнез Лазар и сви Св. муч. српски - Видовдан)

На храмовну славу Светог великомученика Кнеза Лазара Епископ је служио Свету Архијерејску Литургију на Љубићу.

✦ ✦ ✦

21. јун/4. јул (Свети мученик Јулијан Тарсијски; Преподобна Анастасија Српска)

Епископ је служио Свету Архије-

рејску Литургију у Манастиру Студеници поводом прославе Преподобне мати Анастасије, чије Свете мошти почивају у овој манастиру.

22. јун/5. јул (Недеља четврта по

Духовима; Свети свештеномученик Јевсевије)

Владика је служио Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Светог Саве у Краљеву.

✠ ✠ ✠

24. јун/7. јул (Рођење Светог Јована Претече – Ивањдан; Св. Никита, еп. Ремезијански)

Преосвећени је посетио Епархију милешевску и началствовао на Светој Архијерејској Литургији у Манастиру Милешеви уз саслужење Епископа милешевског Атанасија.

✠ ✠ ✠

29. јун/12. јул (Недеља пета по Духовима; Свети апостоли Петар и Павле – Петровдан)

Господин Јустин је началствовао Евхаристијским сабрањем у Саборном храму Светог Саве у Краљеву.

✠ ✠ ✠

1/14. јул (Свети мученици и бесребреници Козма и Дамјан)

У придворном параклису Светих

чetrдесет мученика севастиијских у Краљеву Владика је служио Свету Литургију.

✠ ✠ ✠

3/16. јул (Свети мученик Јакинџ; Преподобни Анатолије; Икона Пресвете Богородице Млекопитатељице)

На славу параклиса посвећеног Икони Пресвете Богородице Млекопитатељице при Саборном краљевачком храму, Епископ је служио Свету Архијерејску Литургију и осветио живопис.

✠ ✠ ✠

6/19. јул (Недеља шеста по Духовима; Преподобни Сисоје Велики)

Литургијска заједница при Храму Светог Саве у Краљеву имала је радост и част да саслужује Епископу Јустину на Светој Архијерејској Литургији.

✠ ✠ ✠

13/26. јул (Недеља седма по Духовима; Сабор Светог архангела Гаврила)

Преосвећени је служио Свету Ар-

хијерејску Литургију у Храму Светог Саве у Краљеву.

✦ ✦ ✦

17/30. јул (Света великомученица Марина – Огњена Марија)

Поводом храмовне славе Владика је служио Свету Архијерејску Литургију у Агеници.

✦ ✦ ✦

20. јул/2. август (Недеља осма по Духовима; Свети пророк Илија – Илиндан; Свети Илија Грузијски)

Господин Јустин је благоизволео посетити село Вичу и служити Свету Архијерејску Литургију поводом славе храма.

✦ ✦ ✦

27. јул/9. август (Недеља девета по Духовима; Свети великомученик Пантелејмон; Свети Климент Охридски)

Епископ је служио Свету Архијерејску Литургију у Манастиру Вољавчи.

✦ ✦ ✦

2/15. август (Пренос моштију Светог првомученика и архиђакона Стефана)

Преосвећени је служио Свету Архијерејску Литургију у Манастиру Жичи поводом славе параклиса Светог архиђакона Стефана.

✦ ✦ ✦

3/16. август (Недеља десета по Духовима; Преподобни Исакије, Далмат и Фауст)

У Саборном храму Светог Саве Епископ је служио Свету Архијерејску Литургију на којој је ђакон Сава Величковића рукоположио у чин презвитера и нарекао га за пароха прве парохије у Пожеги.

✦ ✦ ✦

6/19. август (Преображење Господње)

Поводом славе храма Епископ је служио Свету Архијерејску Литургију на Златибору.

✦ ✦ ✦

10/23. август (Недеља једанаеста по Духовима. Свети мученик и архиђакон Лаврентије)

Господин Јустин је свештенослужио у Манастиру Каменцу где је студенте Православног богословског факултета у Либертвилу (САД) Мирослава Сретеновића из Миоковаца и Арсенија Терзића из Цветака рукопродизвео у чин чтеца.

15/28. август (Успеније Пресвете Богородице – Велика Госпојина)

Владика је служио Свету Архије-

рејску Литургију у Храму Успења Пресвете Богородице у Чачку, где је дипломираног теолога Синушу Јовановића из Босуте рукоположио у чин ђакона.

17/30. август (Недеља дванаеста по Духовима; Свети мученик Патрокло; Свети мученик Мирон)

Његово Преосвештенство г. Јустин началствовао је Евхаристијским сабрањем у Храму Светог Саве у Краљеву.

Приредио:
протођакон
Александар М. Грујовић

